דער קענעדער איד

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 796 Main Street.

Vol. III. No. 32. Winnipeg, Thursday, September 26th, 1912. — וויניפּעג, דאנערשטאג, ט"ו תשרי, תרע"ג.

פראָסט און שנעע אין דער וועסט.

אין היי ריווער, אלבּערטא. האט זונטאג דעם 22טען סעפּטעמבּער גערעגענט אין פערלויף פון 20 שטונדען. דעם זעלבּען טאג בּיי נאכט איז אויסגעפאלען א שנעע. זעלבּסטפערשטענדליך אז דאס האט פערהאלטען דאס דרעשען. דער ווייץ איז דארט שוין אין גאנצען צונויפגעזאמעלט, נור די גראבּע תבואות זיינען נאך אויף'ן פעלד.

אין בּרענדאן, מאנ. איז דעם 22טען סעפּטעמבּער בּיינאכט געווען א פראסט פון 3 גראד. צום נעקסטען פריהמארגען איז געווארען שעהן און די זון האט זיך בּעמיהט צו פערריבּטען דעם פעלד פון דער נאכט. דאס דרעשען האט זיך דארט ווידער אנגעהויבּען פאריגען מיטוואך.

אין סאסקאטון, סאסק. געהט דאס דרעשען אן זעהר ערפאלגרייך, ניט קוקענדיג אויף'ן גרינגען פרעסטיל פון פאריגען זונטאג בּיי נאכט.

אין דאפין, מאנ. איז פאר דער לעצטער צייט געגאנגען זעהר פיעל רעגען. דאס וואסער אין ווערמיליין ריווער וועלכער געהט דורך דער שטאדט האט זיך אויפגעהויבּען בּיז אזא הויך וועלכע איז פריהער נאך ניט בּעמערקט געוועזען. פון אנדערע שטעדטלעך אין דער וועסט ווערט געמעלדעט פון לייכטע פרעסטלעך און שנעע.

א אידישער מיניסטער אין כינא.

אין כינא איז אויפגענומען געווארען אלס מיניסטער אן עסטרייכישער אידישער דיפּלאמאט ה' פישער.

זעהט אטרופּין'ס אדוו. אויף פּיידזש 6.

וועגען דעם נייעם פּאַרלאַמענט בּילדינג.

די פּלאנען פאר דעם נייעם פּארלאמענט בּילדינג, צווישען זיי אויך דער אויסגעקליבּענער פון מע. א. ל. סטאקס פּרעזידענט אף די בּריטיש אינסטיטוט אף ארכיטעקטס זיינען פאריגען פרייטאג עקזאמינירט געווארען פון די מיטגליעדער פון קאבּינעט און דער אנוועזענהייט פון דעם פּראווינשעל ארכיטעקט מר. הארוואוד. מר. סטאקס האט ערקלעהרט די איינצעלהייטען פון דעם אויסגעקליבּענעם פּלאן. די אפיסעס פון די פערשיעדענע מיניסטארען וועלען זיך געפינען אויף'ן ערשטען שטאק. אין דער נייער בּילדינג וועט זיין א פּלאץ ספּעציעל צוגעפּאסט פאר א מוזעאום און ארכיוו און וואס וויניפּעג פיהלט שוין לאנג א נויטווענדיגקייט.

מר. בּמעלניצקי דאַנקט די מנדבים.

מר. י. בּמעלניצקי, פּרעזידענט פון בּית יעקב שוהל און פון דער היבּרו יונייטעד טשאריטיס בּעט אונז איבּערצוגעבּען אין זיין נאמען א הארציגען דאנק צו אלע פּרעזידענטען פון די היגע שוהלען וואס האבּען ערב יום כפור אין זינען געהאט די צדקה בּוללת און בּעמיהט זיך אז עס זאל אריינקומען וואס מעהר געלד. עס איז ווערטה צו פערצייכנען אז די אידען האבּען יענעם טאג מנדב געווען פאר דער יונייטעד היבּרו טשאריטיס מיט דער בּרייטער האנד. דער טאג איז געווען זעהר ניט גינסטיג, דער רעגען האט ניט אויפגעהערט דעם גאנצען טאג. דאך האט אין אזא טאג יעדער געבּראכט זיין נדבה צו דיזער נאבּעלער סאסייעטי. דעם בּעריכט וועלען די לעזער געפינען אויף פּיידזש 7.

קענעדא'ס פאָרשטעהער אין דער וועלט.

דער האנדעלס מיניסטער האנ. דזש. פאסטער האט יעצט בּעקאנט געמאכט זיין פּלאן אויף וועלכען ער האט געארבּייט כמעט פינף מאנאטען, אז קענעדא זאל האבּען איהרע אייגענע פארשטעהער אין גאנץ איראפּא און אזיען גלייך מיט אנדערע לענדער. דיזע פארשטעהער זאלען בּעקענען אויף זייערע ערטער די לאגע פון קענעדא און פון דארטען שיקען אינפארמאציאנען אהער.

ווען דיזער פּלאן וועט קומען מכה אל הפועל וועט דאס זיין, אהן ספק, א גרויסע טובה פאר קענעדא אין אלגעמיין און בּעזאנדערס פאר די גרעסטע אינדוסטריער און גרויסע בּיזנעס לייט.

דר. הערבּערט מ. ראָזענבּערג

בּעט אונז מודיע צו זיין דאס ער איז גרייט צו היילען אומזיסט ארימע קראנקע וועלכע וועלען איהם בּרענגען א צייגניס פון הרב י. י. כהנאוויטש אדער פון די היבּרו יונייטעד טשאריטיס אז זיי זיינען ניט אימשטאנד צו צאהלען.

פרייע טריטמענטס אום מאנטאג און פרייטאג פון 9 בּיז האלבּ נאך 11 אוהר פריהמארגענס.

וויניפּעגער פּאָליטיקער און די נייווי פראַגע.

פיעלע פּראמינענטע וויניפּעגער בּירגער צווישען זיי ליוטענאנט גאווערנאר קאמעראן, סיר ראבּלין, סיר וו. ווהייט, מעיאר וואהן און פיעלע אנדערע האבּען זיך געווענדעט מיט א בּקשה צו פּרעמיער בּארדען אז מען זאל די נייווי פראגע בּעזייטיגען פון פּאליטיקס אום זי זאל ניט ווערען קיין פּאליטישע אישו. בּעסער זאל מען די פראגע סעטלען צוזאמען מיט די ליבּעראלען אויף א פריינדליכען אופן וואס זאל אי צופרידענשטעלען די קענעדער בּירגער אי די מוטערלאנד, ענגלאנד.

מ. דזשייקאָבּ צייכענט זיך אויס.

ווי מען גיט אונז איבּער האט חזן מ. דזשייקאבּ היינטיגס יאהר זעהר פיין זיך אויסגעצייכענט מיט זיין כאהר. הויפּטזעכליך האט ער מיט זיין דאווענען דעם 2טען טאג ראש השנה געמאכט א שטארקען איינדרוק אויף די פערזאמעלטע אין מיניטקס האל אזוי דאס נאכ'ן דאווענען האט איינער פון די בּעלי בּתים זיך ניט געקענט צוריקהאלטען און איהם געקושט פאר זיינע הארציגע תפילות און גרויסען גייסטיגען פערגעניגען וואס ער האט צוגעטהיילט דעם קהל.

ש. פרענקעל אנגעקומען קיין וויניפּעג.

דער בּעוואוסטער ציוניסטישער רעדנער ש. פרענקעל וועלכער איז פאריגעס יאהר געווען געשיקט פון דער ציוניסטישער פעדערייזשאן כמעט אין אלע שטעדט און שטעדטעלעך אין די פעראייניגטע שטאאטען, איז אנגעקומען קיין וויניפּעג וואו ער וועט נעקסטען זונטאג דעם 29טען סעפּטעמבּער רעדען אין קווינס האל איבּער'ן דער טהעמא „די געגענווארטיגע פּראבּלעם פון אמעריקאנער יודענטהום און דער ציוניזם".

מענשען וואס האבּען געהערט מר. ש. פרענקעל שוין איין מאל געבּען ארבּער אז ער איז איינער פון די גלענצענדסטע רעדנער.

מר. ש. פרענקעל איז גוט בּעקאנט אלס פּרינציפּאל פון סקוהלס און זעלטענער פּעדאגאג. ער האט איבּער קינדער ערציהונג פיעל געשריבּען אין פערשיעדענע אויסגאבּען.

מר. ש. פרענקעל איז בּעגעגענט געווארען פון א קאמיטע פון די היגע בּני ציון.

$10.000 פאַר'ן קינדער האָספּיטאַל

א דעלעגאציאן פון דעם טשילדרען האספּיטאל האט זיך געווענדעט צו דער בּארד אף קאנטראל אז דער סיטי קאונסול זאל בּעווילינען פאר דעם דערמאהנטען האספּיטאל 10 טויזענד דאלאר פּאר יאהר אנשטאט צו צאהלען א דאלאר א טאג פאר יעדען פּאציענט.

הרב ישראל יצחק כהנאוויטש

281 פלארא עוועניו, לאדעט אייך איין צו זיך אויף א חנוכת הבּית וואס וועט שטאטפינדען אום חוהמ"ס יום א' דעם 29טען סעפּטעמבּער אום 2 אוהר נ. מ. אדער יעדען טאג אין אבּענד און צו שמחת בּית השואבה.

בּברכת ציון, הרב דפּה.

לכּבוד יום טוב.

די בּיזי בּי דזשולערי סטאר
מאקס סטיימאן, פּראפּ.
וועלכע איז געגרינדעט זייט 1890, און יעצט געמופט אין
658 מיין סטריט.
האט אריינגעקראגען א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי זיינערס, ספּעשיל יוראפּעאישע וואנד זייגערס, דיימאנטענע רינגען, אלעס אין דעם ליין פון דזשולערי קריגט איהר יעצט בּיי מיר לכּבוד יו"ט צו די מעסיגע פּרייזען.
אייער געלד בּעקומט איהר צוריק ווען איהר זייט אונצופרידען מיט דער וואר.
Busy Bee Jewellery
Max Steiman, Prop.
658 Main Street
פהאן געררי 3024 און מיין 3417

לעזט אויפמערקזאם!
דער ערשטער לעקטשור פון
ש. פרענקעל
וועט שטאטפינדען
אין קווינס האל
זונטאג דעם 29טען סעפּטעמבּער
אום 8 אוהר אבּענד.
טהעמא:
דאס געגענוואַרטיגע פּראָבּלעם פון אַמעריקאַנער יודענטהום און דער ציוניזם.
דער 2טער לעקטשור אין זעלבּען האל
זונטאג דעם 6טען אקטאבּער
אום 8 אוהר אבּענד
טהעמא:
ציוניסטישע אַרבּייט אין פּאלעסטינא
דיזער לעקטשור וועט אילוסטרירט ווערען מיט א גאנצער רייהע סטעאָרעפּטישע בּילדער, ספּעציעל ארונטערגענומען אויף'ן פּלאץ און איםפּארטירט אהער.
אלע ווילקאמען

קויפט אייערע דראגס אין **דוד מאנהיים'ס** דראג סטאר, 803 מיין סטריט, פהאן סט. דזשאהן 1048, וועלכער גיט אראבּ 5 פּראצענט פאר נאצ. פאנד פון יעדער אידישער סובּסקריפּשן.

נ. סגל'ס בּעקערייי
איז דאס איינציגע פּלאץ, וואו בּרויט, בּולקע ווערט געבּאקען ריין און זויבּער. בּרויט ווערט אויך דעליוועווערט צו הויז.
טעלעפאנירט אבּ סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין
510 סעלקירק עווענו.

דר. הערבּערט מ. ראָזענבּערג.
כּיראפּראקטיס, מעדיקאל, עלעקטריסיטי און עקס שטראהלען.
602 מיין סטריט, רום 9 און 10, מעקינטשער בּלאק
ספּעציאליסט אין מאגען קראנקהייט, געליימטע, בּלוט ארמע, פהיזיש שוואכע, עפּעסיטי, ניוראלאגיא, נערוועזיטעט, ליידענדע פון קאפּ וועהטאג, ניוראסטהעניא, אלערליי הויט קראנקהייטען. איך הייל אלע קראנקע אהן דראגס און אהן אפּעראציעס. איך הייל אלערליי פרויען קראנקהייטען אהן שמערצען. איך פערניכטע האר וואקסונג אויף'ן געזיכט דורך עלעקטרי. איך האבּ א מאדערן פּלאץ מיט די לעצטע איינריכטונגען. מיין לאנגיעהריגע פּראקטיק אין שיקאגא מואווענט קיור און קארנעגי האספּיטאל געבּען א זיכערהייט צו היילען אייך. איך הייל אויך אייער קראנקהייטען.
אפּיס שטונדען: פון 10 בּיז 12 אוהר פריה, פון 2 בּיז 9 אוהר אבּענד און בּיי ספּעשיל אפּאינטמענטס.
פהאן געררי 2476

ALLOWAY & CHAMPION
EST. 1879
איבּ איהר דענקט אַהיים צו פאָהרען.
עס מאכט ניט א"ס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופריעדענשטעלען. מיר זיינען אגענטען פאר ד רעסטע און בּעסטע שנעל שיף קאמפּאניעס. אונזערע אידישע בּעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דיענסט צו געבּען אייך אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע. מיר האלטען שטענדיג אין אונזער קאסע א גרויסע סומע רוסישע, עסטרייכישע און פרעמדע געלדער און פערקויפען צו מעסיגע פּרייזען. געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.
אַלאָווער און טשעמפּיאָן — בּענקערס און בּראָקערס
362 & 667 MAIN STREET

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אָפיס אין דער נאָרד ענד.
ווער עס האָט הייזער אָדער לאָטס צו פערקויפען, אָדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בּייטען לאָטס פאַר הייזער אָדער פאַרמס, זאַל זיך ווענדען צו
ב. ראַבּינסאָן און זאָהן
אין 1-2 292 סעלקירק עווענו — פהאָן סט. דזשאָן 2445
נעמען אָן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאָסען, זונטאָג אָפען
רעזידענס 654 מאָונטיין עווענו — פהאָן סט. דזשאָן 737
14)
קאָנטראַקטאָרס און בּילדערס.
אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעאלע בּיזנעס.

דזשאָב פּרינטינג אין אַלע שפּראַכען ווערט אנגענומען אין אָפיס פון „איד", 796 מיין סטריט.

מ. זייפערט.

דער לאַנגער סוכות.

(סקיצע).

עס איז דאנערשטאג מיטאגצייט, ערב סוכות.

איבער הונדערט מאשינעס רוישען און קלאפען אין דעם גרויסען שאפּ. אין דער לופט טראגען זיך ארום וואלקענס פון שטויב און דער גערוך פון אייל.

עס איז ביזי ביי ליידיעס-וויסט.

הערר פעלדמאן, דער פארמאן, געהט אום איבערן שאפּ אהין און אהער. אפטמאל שטעלט ער זיך אפּ ביי איינע פון די אפּרייטארקעס, קוקט זיך צו מיט קענער-אויגען צו דער ארבייט, מאכט עפּעס א בעמערקונג און געהט ווייטער.

ביים פענסטער, וואו אסתר ראזענבלום זיצט איבער דער מאשין, שטעלט ער זיך אפּ.

ער שטעלט זיך אפּ, האטש ער ווייס זעהר גוט, אז דא וועט ער ניט האבען צו מאכען קיין שום בעמערקונג. אסתר ראזענבלום איז די בעסטע ארבייטערין אין שאפּ, זי מאכט קיינמאל ניט קיין פעהלער און פערדינט כמעט שפּילענדיג איהרע אכטצעהן דאלאר א וואך.

אבער עס איז כדאי נעבען איהר זיך אבצושטעלען; זי איז די שעהנסטע פון אלע הונדערט מיידלאך, וואס ארבייטען אין שאפּ...

און תמיד, ווען ער רעדט מיט איהר, פיהלט ער עפּעס אזא חיות אין זיין הארצען...

ער ווייס, אז ער האט ניט וואס צו האפען. זי קען שוין זיינע ניט זיין, ווען ער האט זיך איהר אין ליעבע ערקלעהרט, איז זי שוין געווען די כלה פון אן אנדערען, ער איז צו-שפּעט געקומען מיט זיין ליעבעס ערקלערונג, אבער ער האט דאך זיך ניט געקענט אבזאגען פון דעם פערגניגען יעדען טאג מיט איהר עטליכע ווערטער צו ריידען, סתם עטליכע ווערטער איבער גלייכגילטיגע זאכען.

— וואס איילט איהר זיך אזוי, מיסס ראזענבלום? — זאגט ער צו איהר — איהר ארבייט דאך ניט פון שטיק! —

— שוין געענדיגט! ענטפערט אסתר, שטעהט אויף און ריינגט איהר קלייד פון די פעדים און פון די שטיקלעך צייג — איך געה שוין אהיים!

— ווי? איהר ארבייט היינט נאר א האלבען טאג?

— איך קען מיר ניט העלפען, מיסטער פעלדמאן, איהר ווייסט דאך, אז מיין מוטער איז נעבעך פאראליזירט אויף א האנד און פוס, און היינט איז ערב-סוכות: איך מוז צוגרייטען דעם יום-טוב!

זי טהוט אן איהר פעדערהוט, זאגט איהם „גוד ביי" און געהט אוועק.

ער קוקט איהר נאך מיט א לאנגען הייסען בליק.

זי געהט אהיים און איהר הארץ טאנצט פאר פרייד:

היינטיגער סוכות איז א ל א נ ג ע ר! גאנצע זעקס טעג וועט איהר אויסקומען ניט צו ארבייטען!...

און ווי פריילך וועט זי פערברייננען די זעקס טעג פון יום-טוב!...

היינט נאך סאפּער וועט צו איהר קומען פריינק, איהר חתן, אזוי האט זי מיט איהם אבגערעדט; ער וועט מיט איהר געהן אין טהעאטער זעהן די יום טוב'דיגע פּיעסע; מארגען ביי נאכט האט זי מיט איהם מיטצומאכען א באל, און איבערמארגן איז זונטאג, ער וועט זי פיהרען צו זיינע עלטערן און דארטען וועט מען בעשטימען דעם טאג פון זייער חתונה!...

א לאנגער סוכות און א פרעהליכער סוכות! פון איין פערגעניגען אין צווייטען!

זי קומט א היים און נעמט זיך גלייך צו דער ארבייט אין קיטשען. זי שאפּט פיש, זי זאלצט פלייש און טשיקענס, זי מאכט דעם אויבען, זי קאכט, זי באקט; די ארבייט ברענט אונטער איהרע הענד.

די פאראליזירטע מאמע זיצט צוזאמענגעזונקען אין א קיטשען-טשער, קוקט זיך צו ווי די טאכטער ארבייט און חלומט עפּעס וואס פאר זיך אין דער שטיל...

פלוצלונג וואכט די קראנקע אויף פון איהרע חלומות.

— אסתר'ל, טאכטער מיינע! — זאגט די אלטע — דו האסט פריינקען דאס גאנצע געלט אוועקגעגעבען?

— יא מאמע: די זעקס הונדערט דאלאר אין גאנצען!

— האט ער שוין געקויפט דידעליקאטעסען-סטאָר?

— נאך ניט מאמע! מען קען זיך ניט איילען. מען דארף זיך גוט ארומזעהן איידער מען קויפט!

— וואס זשע האלט ער דיין געלד?

— האב נישט מורא, מאמע, פאר מיין געלד! פריינק איז אן ערליכער מאן! איך זאג, חלילה ניט!... איך מיין נאר...

זי ענדיגט ניט און פערזינקט ווידער אין חלומות...

אסתר איז שוין פארטיג מיט דעם סאפּער און נעהמט זיך צו דער גארדעראבע. זי מוז זיך צוגרייטען צו געהן מיט איהר חתן אין טהעאטער.

מיט א גאנצען פאק אונטער וועש, אויבער וועש, סקוירטס, ווייסטלאך, זאקען און שיך אונטערען ארעם, פערשווינדעט זי אין א צווייטער רום.

אין א שעה ארום קומט זי ווידער ארויס. זי איז אויסגעפוצט ווי א פּרינצעסין עס שמעקט פון איהר ווי פון א גן-עדן. איהרע באקען גליהען. איהרע אויגען שטראהללען.

זי זיצט מיט איהר מוטער ביים סאַפּער. זי עסט מיט א מערקווירדיגע האַסטיגקייט.

באלד קומט פריינק! עס איז שוין ארום אכט דער זייגער... באלד קומט ער!

עס שלאגט אכט, עס שלאגט ניין, עס שלאגט צעהן — פריינק איז נאך אלץ ניטא!

— פאר וואס קומט ער ניט? — קרעכצט די פאראליזירטע מאמע.

— אפשר איז ער חלילה קראנק? מורמעלט אסתר שטעהענדיג ווי צוגעשמידט צום פענסטער און ארויסקוקענדיג אין דער פינסטערער נאכט.

דער ערשטער טאג סוכות.

אסתר איז נאך שעהנער אויסגעפוצט. היינט וועט פריינק געוויס קומען!

און אז ער וועט קומען, וועט זי שוין וויסען, וואס עס האט איהם אבגעהאלטען נעכטען פון קומען.

— אויב ער איז ניט קראנק וועט ער היינט דאך געוויס קומען? — פרעגט די מוטער מיט אן אונזיכערען קול.

— געוויס, מאמע!... געוויס וועט ער קומען! — ענטפערט אסתר אנציהענדיג די ווייסע גלאוּס אויף איהרע הענד.

און אזוי אויך מארגען און אזוי אויך איבערמארגען.

אסתר ווערט אלץ בלייכער און בלייכער. ארום איהרע אויגען שטעהן שווארצע ריגנען. איהרע ליפּען ציטערן ווי אין קאנוואלסיען. די שטונדען ציהען זיך פאר איהר ווי בליי.

אך, וואס פאר א לאנגער, לייגנווייליגער און טרויעריגער סוכות!...

אלע איהרע נערוועז זיינען שטארק אנגעצויגען ווי סטרונעס. איהר הארץ קלאפּט אזוי אונרוהיג, און איהר קאפּ שטורעמט א גאנצער האַס, שוין פינף נעכט איז זי ניט געשלאפען, דאס ווארטען און האפען האבען איהר ניט געלאזט כאטש אויף א ווײלע די אויגען צושליסען...

— פאר וואס קומט ער ניט? גאט אין הימעל פאר וואס קומט ער ניט? ער פלעגט דאך צו איהר יעדען פארנאכט קומען! ער האט זי דאך אזוי ליעב!

ווי דערלעבט מען שוין, אז דער לאנגער סוכות זאל אריבערגעהן!... ווי דערלעבט מען שוין ווידער צו זיצען ביי דער מאשין אין שאפּ! ביי דער ארבייט טראכט מען ניט; דער גערויש פון דער מאשין שרייט איבער אלע געדאנקען...

מארגען איז דער לעצטער טאג יום-טוב! אפשר וועט ער נאך קומען?...

ווידער א שלאפלאזע נאכט, ווידער זיך ארומגעווארפען אין בעט פון איין זייט אויף דער אנדערער, ווידער לאנגע נערוועזע געניצען און ענדליך —

דער לעצטער טאג סוכות!

א שעה נאך א שעה גערט אוועק. זיי ציהען זיך ווי פון פעך.

צוועלף דער זייגער!

אסתר קען שוין מעהר ניט אויסהאלטען.

זי מוז זיך געוויסהייט פערשאפען!

ווי שרעקליך די געוויסהייט זאל ניט זיין — אלץ בעסער ווי דאס ווארטען און האפען!...

זי נעהט פריינקען אויפזוכען אין זיין היים ביי זיינע עלטערן.

— אה, אסתר! בעגריסט איהר פריינק'ס מוטער — וואס פאר א ליעבער גאסט!... האסט אפשר פריינקען אין סטריט בעגעגענט? ער איז ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק אוועקגעגאנגען!

— ניין, איך האב איהם ניט בעגעגענט!... איז ער אפשר צו אונז געגאנגען?

— ניין, אסתר'ל!... ער איז געגאנגען נעהמען זיינע א בעקאנטע פריילען אין היפּאדראם! זיין אסתר'ל וועסט אפשר ביי אונז געניסען עפּעס וואס פון די יום-טובים'דיגע זאכען?

אסתר פיהלט אזוי ווי זי וואלט אבגענאסען געווארען מיט אן עמער קאלטע וואסער און געהט צוריק אהיים...

אויף מארגען נאך סוכות.

אסתר זיצט אין שאפּ ביי איהר מאשין און נייהט.

הונדערט פּאאר אויגען פון די אנדערע אפּרייטארקעס קוקען אויף איהר פון ווייטען און פון נאהענטען, א טהייל מיט רחמנות, א טהייל מיט שפּאט.

זי חערט ארום זיך א שושקעריי, אפטמאל א געלעכטער.

הערר פעלדמאן געהט צו איהר צו.

— וואס איז דאס היינט פאר א שושקעריי אין שאפּ, מיסטער פעלדמאן? — פרעגט זי איהם.

— גאט האט זיי צוגעשיקט א נייעס! — ענטפערט דער פארמאן.

— וואס פאר א נייעס?

— בעקי שקלאווסקי איז היינטיגען ערב יום-טוב געווארען א כלה.

— נעהמט זי עפּעס א רעכטען חתן?

— אויב ער איז א רעכטער ווייס איך ניט; איך ווייס נאר אז ער האט זעקס הונדערט דאלאר... אייער געלד, מיסס ראזענבלום!

— איך פערגין איהר מיין חתן מיט מיין געלד פון גאנצען הארצען! — ענטפערט אסתר און בייסט צוזאמען איהרע ציהן.

— און וואס וועט איצט מיט אייך זיין, מיסס ראזענבלום?

— וואס זאל זיין? איך וועל ווידער אויפקלייבען זעקס הונדערט דאלאר און וועל מיר זוכען אן אנדער חתן!

— א, דאס וועט געדויערן א לאנגע צייט!

— איך קען מיר ניט העלפען, מיסטער פעלדמאן! א מיידעל אהן געלד איז א שלעכטע סחורה!

— ניט אלע זיינען לומפען, מיסס ראזענבלום: ביי מיר זייט איהר אהן געלד די בעסטע סחורה!

— איז דאס א קאמפלימענט?

— ניין מיין עהרליכער ערנסט!

זי דערלאנגט איהם איהר האנד און צואווייענט זיך.

אין צוויי וואכען ארום האבען זיי זייער פערלאבונג געפייערט.

צו די אידען אין דער וועסט.

מר. י. סקלאווער מאכט יעצט א טור אין וועסטערן קענעדא וואו ער וועט האלטען פארלעזונגען איבער אידישע פראגען. די יעניגע אידישע ארגאניזאציאנען וואס ווילען ארראנזשירען מיט איהם א פארלעזונג אדער צוויי, זאלען זיך גלייך שטעלען מיט איהם אין פערבינדונג.

מר. סקלאווער וועט פאר איין וועגס אויך זאמלען נייע סובסקרייבער פאר דער צייטונג „דער איד" און קאלעקטען ביי די אלטע סובסקרייבערס.

אדרעסירען

J. Sclover, c. o. "The Israelite",
796 Main St., Winnipeg, Man.

פאָרטרעפליך גוט זיינען

ד י א

העססען סיגאַרעטס

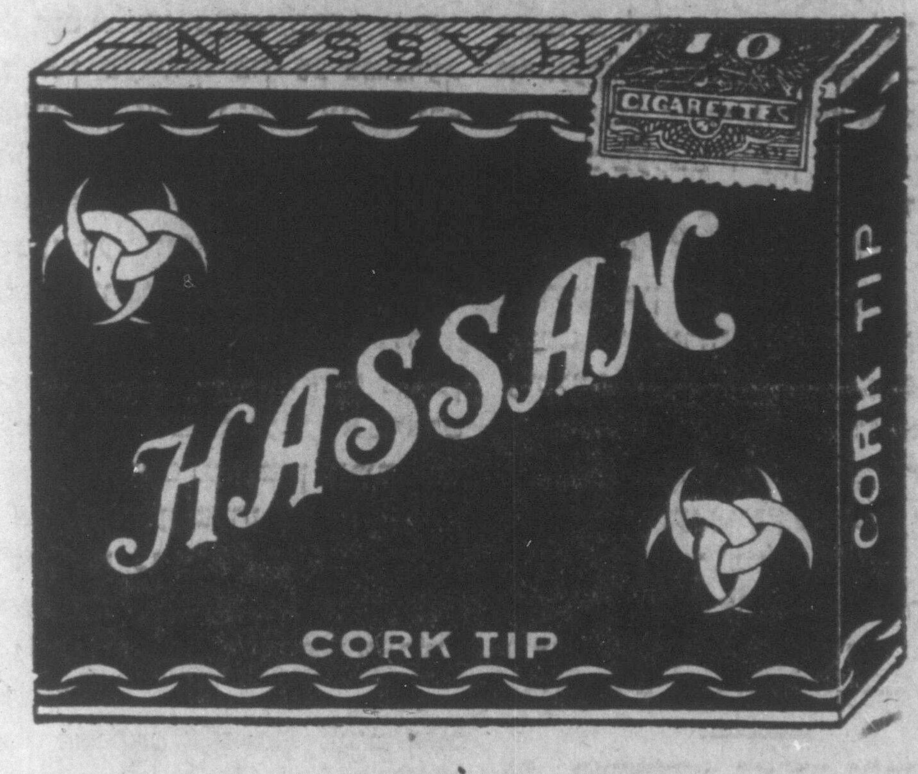

אָריענטאַלער סמוק

10 שטיק פאַר 10 סענט.

לעזט און סובסקרייבט זיך אויף דעם „איד".

מיר בעטען ביי קיינעם קיין שטיצע ניט, מיר האבען דאס ניט פערלאנגט זייט די צייטונג עקזיסטירט. דאס איינציגע וואס מיר בעטען אייך יא, איז, ווערט סובסקרייבער און בעצאהלט אייער סובסקריפּשאן געלד.

א דאלאר שפּילט ביי קיינעם קיין גרויסע ראלע ניט: א דאלאר הייסט אזוי גוט ווי צוויי סענט א וואך. און וואס פאר א ווערטה האט פאר א אידען 2 סענט א וואך? ווער שמועסט ווען איהר ווייסט אז דורך אייער סובסקריפּשאן געלד ווערט געשטיצט און אויפגעהאלטען א אידישע צייטונג פאר דער וועסט.

דער „איד"

איז ניט קיין פּאַרטייאישע צייטונג, זי בעלאנגט ניט צו קיין פארטיי, זי פערלאנגט ניט קיין שטיצע פון פארטיי געלדער. די צייטונג מוז זיין אן אונפּארטייאישע, אום אמת צו דיענען די אינטערעסען פון איהרע לעזער און עס איז ניט מעהר ווי רעכט אז די, וועלכע האבען שוין איינגעזעהען די נויטווענדיגקייט פון א אידישער צייטונג אין דער וועסט, אז די וואס פערשטעהען די נוצען וואס א אידישע אונפּארטייאישע צייטונג קען ברענגען, די אידען, זאגען מיר, הארפען דערום זיך סובסקרייבען און ווערען לעזער און פּאטראנייזען די צייטונג.

זינט די צייטונג עקזיסטירט שרייבען מיר דאס ערשטע מאל אזא אויפרוף. מיר האבען אימער געדענקט אז דעם אידישען לעזער דארף מען דאס ניט זאגען, אז ער קען און דארף דאס אליין פערשטעהן.

אַלע וויניפּעגער אידען ווייסען אַז מיר וואלטען געווען פערשפּארט צו שרייבען אזעלכע אויפרופען, ווען מיר זאלען געווען וועלען פערקויפען די צייטונג צו א פּאליטישען-בינטעל, ווען מיר זאלען געווען וועלען פערקויפען די אינטערעסען פון אונזערע לעזער. מיר האבען אבער די צייטונג בעסער איינגאנצען אבגעשטעלט און ניט געוואלט אז זי זאל רעגיערט ווערען פון ארחי פרחי און דערביי זאָלען ליידען די אידישע אינטערעסען.

מיר, פון אונזער זייט, וועלען טהאָן אַלעס מעגליכעס אַז די צייטונג זאָל וואָס אַמאָל בעסער און שעהנער זיין. און יעצט דאַרפט איהר אויך אָנווענדען אַביסעל מיה און אונז העלפען אין מאַטעריעלען זינען.

יעצט איז אונזער איינציגער פערלאנג און איינציגע בקשה אז די וואס ווילען די צייטונג זאל עקזיסטירען, זאלען אליין ווערען סובסקרייבער און אויך זעהען אז זייערע פריינד און בעקאנטע זאלען ווערען סובסקרייבער.

זייט אַ מענש און עסט אין סוכה,

נאלד איז שטענדיג געלד אין קעשענע. א מענש דארף האבען א גאלדענעם זייגער, דייאמאנד רינגס, גאלדענע זיי־ גערלעך גענעסט מיט דיימאנדס, בראס־ לעטען, סילווער וועיר, חתונה פרעזענ־ טען א. ד. ג. אלעס צו די בילינסטע פרייזען. דאס געלד אומגעקעהרט אויב ניט צופריעדען.

י. טשופּאַק 820 1/2 מיין סט.

צום נייעם יאָהר

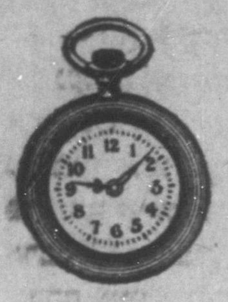

האב איך ערהאלטען א נייעם סטאק פון אלערליי דזשולערי, זייגערס. דייאמאנטענע רינגען, א גרויסען סטאק זילבערנע לייכטער און ז. וו.

אויך א גרויסען אויסוואהל פון גראמא־ פאָנס מיט עכט אידישע רעקארדס פון די בעסטע חזנים און זינגער.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

פאר שאו קאַרדס

וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך

צו א

סלאָון

2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.

פהאן סט. דזשאהן 186

שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

א נייער בעזים קעהרט שעהן

און א נייער וואוד יארד ניט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. וועסיל

האט ערעפענט א נייעם

וואוד און קוילען יאַרד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.

פהאן סט. דזשאהן 933

נייע אדער פיקסען

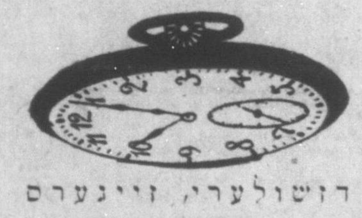

דזשולערי, זייגערס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

וואָס דאַרפט איהר?

וואהלפייפער, פיינט, הארדוואַרע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בילדינגס, פיינטינג און דעקא־ רייטינג — אלעס קריגט איהר ביי

א. פיינגוד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

ל. סגל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפּראַ־ כען, פיינטינג און דעקאריטינג

דער „איד" מאכט דזשאב פרינטינג

פלאָמבינג, היטינג, עלעקטריק

אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

רעפּיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (20

שיך אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.

לעאָן טרענגבאָוו אין 883 מיין סט.

ALFRED JACKSON

ליטאן נארדענס. און אינסייד סאבדיווידשיאן. פאר איינצעלהייטען פרעגען אין

522 מיין סט. סוויט 3, פהאן נעררי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד

קויפען, פערקויפען און בייטען. מיינע קאסטימער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ערענטליכסטען אופן. (5213

H. Leviten 619 McIntyre Block.

D. Abramovich

ארכיטעקט

505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978

ד. אבראמאוויטש

קאָהן און מייעראָוויטש

קאנטראקטארס און בילדערס.

מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.

683 **אלפרעד** פהאן סט. דזש. 1926

Miss A. GOLDSMITH

333 Burrows Avenue

גיט לעסאנס אין פיאנא שפּיעלען

מעסיגע פרייזען. (25-21

דאַרפט איהר לייהען געלד?

פיר וואָס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו

ב. שעפּס

דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.

401 סעלקירק עוו. פהאָן סט. דזש. 1490

Office: Bank of Toronto.

Phone Garry 706. (5217

ניט געכאַפּט!

איהר דארפט קויפען איין מאל פארני־ טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5215

M. WARHAFT

851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל און אָווענס

פראקטישע עלעקטרישאנס

האבען געמופט אין 823 מיין סט.

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.

קאר. קינג און רופערט סט.

אפיס פהאן נעררי 2560 און נעררי 2508

פיאנא מואווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-21

The Empress Laundry Co.

ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.

74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.

622 מיין סטריט פהאָן נעררי 71

דריי טהירען פון די סטארלאנד

ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאג. (52-20

איהר ווילט פאָהרען ווי אַ פריץ?

דאן קויפט אייערע האַרנעס ביי

דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.

נעהמט אָן אַלערהאַנד רעפּעירינג.

סטאָפּט א ווייל.

צו די בילינסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. **מ. גלאדסטאן.**

דער טעלעפאן נומער פון „איד"

איז סט. דזשאהן 2213

בעסטע פלאָמבינג, היטינג און עלעקטריק

ווערט געמאכט נור ביי

ל. האַלפּעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפּיירינג פּינקטליך אטענדעט.

- - Professional Column - -

דר. א. בערקאָוויטש.

נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.

Dr. A. BERCOVICH

360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN

אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-21

453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN

אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8

האט געמופט אין 395 סעלקירק.

פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST

פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגנט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814

305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאָקטאָר בערמאַן

ספּעציאַליסט אויף אויגען, אויערען, נאָז, האלדז און גלעזער פּיטען.

אפיס 222 סאמערסעט בלאק

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס. פהאן מיין 7230 (244

מרס. פינקעלשטיין־טעסלער

דיפּלאמירטע אקושארין

337 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1098

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

International Dental Parlors

עקספערט דענטיסטען און סוירדזשענס,

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ערענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענ־ טען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עוועניו

פהאן סט. דזשאן 2447

דוד א. מאַנהייט בעמיקער און אפטייקער

האט איהר זיך שוין איבערציינגט אז די גוטע רעפוטאציאן פון דער **לימא דראג קאמפאני** איז א ריכטיגע? בעסטע מעדיצין, בילינסטע פרייזען.

803 Main Street

געוועזענע ראדזשערס.

פינקעלשטיין און לעווינסאָן

לאיערס און באריסטערס.

105 באן אקארד בלאק.

טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.

רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.

925 מיין סטריט, וויניפעג.

אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY

נאָטאַריוס

נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזע־ צונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס

222 פאָרטיידזש עוו. פהאָן מיין 1288

Flanders and Macvicar

באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א. ז. וו.

אָפיס 872 מיין סטריט

פהאָן סט. דזשאן 761

אינטערפרייטער ה. זאַלצמאַן, ב. ס. א.

Monteith, Fletcher & David

באַריסטערס און סאָליסיטאָרס

403 נאָרטהערן קראָאון בענק, קאָרנער פאָרטיידזש און פאָרט. פהאָן מיין 669

בוקקיפּער

וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפּלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען

(1212 The Israelite, 796 Main St. Box 3

ב. חזן.

אין סוכה.

די אושפיזין אבגע'פטר'ט
און פון טרינקען גוט פערמאטערט,
זיצט אין סוכה יעצט רב משה,
עסט א סאפער, מאכט א כוסה.

בגילופין שטארק דערהויבען,
פאנגט אן משה גאט צו לויבען.
אנגעלויבט שוין גאט אין הימעל,
פאלט אריין ער אין א דרימעל.

משה גראף, די הענד צוקאפען,
הויבט אן שנארכען, הויבט אן כראפען
און זיין שנארכען גרויל און שרעקען,
קען א טויטען אויך אויפוועקען.

און זיין בראפען הערט זיך דרויסען,
נור ניט דאס בין איך אויסען.
שלאפט זיך משה גאנץ בשלום,
בילדער מאהלט איהם דער בעל חלום.

בילדער זיסע, גאנצע גליקען,
זיך צו פרעהען און צו קוויקען
און עס טראגען זיינע טרוימען
איהם אריבער ווייטע ימים.
שוין אין יוראפ איז ער ווידער
און ער זעהט יעצט זיינע ברידער
און זיי האלדזען איהם און שערצען
און זיי דריקען איהם צום הערצען.

לאנג גע'חלום'ט וואלט נאך משה,
ווען עס וואלט ניט יעצט זיין אשה
מרת האסיע בת רב שמעון
מיט א טעלער זופ געקומען.
און גלייך ווי האסיע האט דערזעהן
יעצט דעם שאדען וואס איז געשעהן,
האט פון צרות זי און שרעקען,
זיך גענומען משה'ן וועקען
מיט א טומעל: „יאלאפ, פגר,
אלטער תרח, וואו איז דיין זיינער"...

יצחק בלומענקראנץ.

מיין סוכה.

איך האב מיר א סוכה
אויף ניך אויפגעשטעלט
און וואהן אין איהר פריעדליך
און הער ניט קיין וועלט.

די וועגט נור פון ברעטלעך,
א דעכיל פון סכך
און זינג מיר דארט פרעהליך
און ווער איז מיר גלייך.

און וועלען זי ווינטען
צוברעכען ביי נאכט,
כ'האב ביז אין דער פריה שוין
א נייע געמאכט.

און לאז אויך א רעגען
א גיס טהאן מיט קעלט,
איך בין מיר גאנץ רוהיג
אין נאסען געצעלט.

מיך שרעקט ניט דער שטורם,
דער רעגען און ווינד:
איך וועל דאך ניט וואהנען
קיין סך אין איהר אצינד.

בת שבע מאסטבוים.

איך קען שווייגען.

איך קען שווייגען, ווען מיין זעלע
פיהלט דאס קומען פון דעם גליק
און אין דעם מאמענט פון קומען
פיהלט שוין ווי ס'פערגעהט צוריק.

איך קען שווייגען, ווען מיין לעבען
ציהט זיך לאנגזאם, מיעד און טריעב,
איך קען אימער, אימער שווייגען; —
נור ניט שווייגען ווען איך ליעב.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
796 Main Street Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Sept. 26, 1912.

סוכות.

אום סוכות האט מען פערזאגט „והיית אך שמח", „ושמחת בחגיך". דאס איז געווען אין יענע גלאריכע צייטען ווען אידען זיינען געווען אין ארץ ישראל און פאלד ווי זיי האבען געהאט איינגעזאמעלט די פראדוקטען פון פעלד און גארטען („חג האסיף תעשה לך...וכו' באספך מגרנך ומיקבך"). און אזא צייט פראווען א יום טוב איז זעהר גינסטיג: די שייערס און די קעלערס זיינען פול, די ארבייט איז אבגעטהאן און די נשמה פאדערט רוה און ווערט אנגעזאפט מיט שמחה, מיט פרייד, מיט יום טוב'דיגער שטימונג.

און אזוי ווי יעדער יום טוב, אזוי האט אויך דער יום טוב סכות זיין סימ-באל, וועלכער ווערט פערקערפערט אין דעם פערזאג: „ולקחתם לכם פרי עץ הדר, כפות תמרים... ושמחתם לפני ה'", איהר זאלט נעהמען א שעהנע פרוכט און פאלמען בלעטער און זיך פרעהען פאר גאט.

ווען מען וויל אויסער קערפערליכע, האבען אויך גייסטיגע הנאה, דאן מוז מען ערמונטערען די העכערע געפיהלען. מען האט גענומען אן אתרוג, א שעהנעם, אהן א פינטעלע, אהן דעם קלענסטען פלעק און חלילה אהן א פיטום! אן אתרוג וואס שמעקט און איז אין פולער שעהנקייט. מיט איהם דעם לולב, אויסגעפלאכטען שעהן. דאס האט ערוועקט די עסטעטישע געפיהלען ביי דעם דאמאלסדיגען אידען. ער איז פון די שעהנע פירות נתפעל געווארען און זיין בעגייסטערונג איז געשטיגען.

און די פירות, פערגעסט ניט, זיינען דאך פון איינענעם גארטען, און איי-גענער פראדוקט. דערצו בעארבייט פון מענשען וואס זיינען אקארשט בעפרייעט געווארען פון דער שקלאפעריי אין מצרים, וואו מען האט די קערפערליכע און אינטעלעקטועלע קרעפטען אבגעגעבען צו א פרעמד פאלק, א פאלק וואס האט ווי יעדע הערשענדע מאכט, געפייניגט זיינע שקלאפען. און דערום ווען דיזע פריי געווארענע שקלאפען האבען זיך ערובערט לאנד, האבען בעארבייט איי-גען פעלד, האבען ארויסגעקראגען איינענע פירות און פון זיי ארויסבעקומען, נאך א לאנגען וואהל, די שעהנסטע, די ריינסטע און די בעסטע, האט עס ביי זיי געמוזט ארויסרופען שעהנע געפיהלען, זייער עסטעטישער געפיהל איז ער-וועקט געווארען און די נשמה איז געווארען פול פרייד, פול יום טוב און גליק.

און אידען, מוז מען געדענקען, האבען דאן זעהר שטארק געליעבט לאנד, זיי זיינען געווען פערבונדען מיט זייער פעלד און גארטען, אזוי דאס די ערגסטע קללה איז געווען ביי זיי ווען מען וועט זיי פון זייער לאנד פערטרייבען. דאגעגען איז דער גרעסטער וואונש און די בעסטע ברכה געווען ווען מען האט זיי פערזיכערט מיט זייער היים, מיט זייער לאנד.

דאס איז געווען דער פאל מיט די ערשטע דורות באלד נאך יציאת מצרים. די שפעטערע דורות האבען שוין פון קיינע שוועריגקייטען ניט גע-וואוסט. דעם גלות מצרים האבען זיי בלויז געוואוסט פון די נאכדערצעהלטע מעשיות וואס זיינען אריבער פון דור צו דור. זיי האבען שוין געטראפען גרייטע פעלדער און וועלדער, זייער לאנד איז שוין פון פריהער געווען אן ארץ זבת חלב ודבש און זיי האט מען שוין געמוזט פערזאגען „בסוכות תשבו... למען ידעו דורותיכם!" — זיצט אין סוכות, אום אייערע שפעטערע דורות זאלען וויסען אז דאס אידישע פאלק האט אמאל אין מצרים געשקלאפט, אז עס האט דאן קיין איינען לאנד ניט געהאט! די פרייד פון דעם יום טוב איז טאקע געבליבען די זעלבע נאטירליכע, די סוכה אבער איז געווארען א נאכגעמאכטע.

אנדערש אבער איז עס יעצט.

יעצט מאכט מען אויך סוכות, בערג מיט דינים איינען ארומגעמען ארום דיזער, פון ווינד וואקלענדיגער סוכה. א דין וויפיעל טפחים, וואסער סכך, וואס-סער טהיר, וואסער זייט און וואס פאר א מאכלים אפילו מ'דארף עסען אין סוכה

די סוכה איז יעצט א גאנץ נאטירליכע. דער סימבאל פון דער סוכה דערמאהנט יעצט ניט דעם לאנג פערגעסענעם גלות מצרים, נור דעם געגענ-ווארטיגען גלות, דאס געגענווארטיגע נע ונד זיין. דער בנין פון דער סוכה איז א גאנץ נאטירליכער, וועלכער מאהלט אזוי בילט אב די אידישע לאגע אין אונ-זער צייט.

דערפאר אבער איז די שמחה א נאכגעמאכטע.

דער היפוך פון אמאל: דאן איז די שמחה פון דעם אידישען ערד ארביי-טער וועלכער איז געזעסען תחת גפנו געווען א נאטירליכע און די סוכה א נאכ-געמאכטע, צו דערמאהנען אן די אמאליגע, לאנג פערגאנגענע גלות יאהרען און יעצט איז די סוכה א נאטירליכע; זי שפיגעלט אב ראיעל דאס לעבען פון דעם געגענווארטיגען אידען; די שמחה איז שוין אבער א געמאכטע. והיית אך שמח! זיי פרעהליך, דען מיט דיזער פרייד וועסטו ערינערען די נאטירליכע פרייד פון די אמאליגע, לאנג פערגאנגענע דורות...

יעצט רופט דער אתרוג אפילו אויך ארויס בעוואונדערונג. די פרי איז זעהר א שעהנע. זי וועט אבער באין אופן ניט ארויסרופען די אינערע פרייד וואס עס האט געפיהלט דער ערד ארבייטער וועלכער האט דעם אתרוג פון זיין גארטען ארויסגעריסען. יענע פרייד איז געווען און האט געמוזט זיין ניט קיין געקינסעלטע, ניט קיין נאכגעמאכטע, נור א נאטירליכע. אט ווי עס פרעהט זיך יעצט דער פארמער ווען ער בעטראכט זיין אבגעשניטענע תבואה אין שייער; זיין הארץ ווערט אויסגעברייטעט און צי מוז ער און צי מוז ער ניט — ער איז פרעהליך, ער איז בעגייסטערט, ער איז גליקליך.

און ווי קען טאקע א שטאדטישער איד פיהלען די פרייד וואס עס האט דער ערד ארבייטער, ווען ער פיהרט אב זיין אבגעשניטענע, געראטענע תבואה פון פעלד אין שייער אריין? מען קען זיך עס בלויז משער זיין; א מענש מיט רייכע פאנטאזיעס קען ביי זיך אין מוח אויפמאהלען א בילד פון אזא גליקלי-כען; פיהלען אבער אזא שמחה, דאס איז איהם אונמעגליך.

אידען וויסען אצינד אז עס איז פאראן א בפירוש'ער דין אין דער תורה: „ושמחת בחגיך"! נור געה פרעה זיך מיט אזא יום טוב וואס ניט איך, ניט מיינע עלטערען און ניט אפילו א צעהנדליג דורות פון פריהער האבען געהאט א בע-גריעף פון אזא נאטירליכער פרייד. וואס זשע אבער קען מען טהאן מיט דעם דין מן התורה? מען מ ו ז זיך פרעהען! א דין, א בפירוש'ער דין.

עס רייסט אפטמאל דאס הארץ צוקוקענדיג ווי מען זיצט געבויגען אי-בער'ן שולחן ערוך און מען גריבעלט זיך איבער די דינים של סוכות; מען זוכט, מען נישטערט די דינים, גלייך די סוכה וואלט געווען מעהר יחסן פון דעם „ושמחת", גלייך דאס ערשטע איז מעהר וויכטיג איידער דאס צווייטע.

איהר מוזט דאן בעשליסען אז באין ברירה, זייענדיג שוואך און אהנ-מעכטיג נעגען דאס צווייטע, דעם ושמחת, וועלכער מוז אצינד זיין קינסטליך, ניט נאטירליך, האט מען איהם דערום אן א זייט געמוזט אוועקשטעלען און מען האט זיך גענומען דיסקוטירען, לערנען און גריבלען זיך אין די דינים פון דאס ערשטע, פון דער סוכה, וועלכע איז מעהר נאטירליך, וועלכע האמאנירט אזוי ראיעל מיט דער יעצטיגער לאגע פון אידישען פאלק אין די גלות לענדער.

און דערום הערט זיך אזוי הארצרייסענד דאס געבעט וואס שלענגעלט זיך ארויס פון דער אידישער סוכה, דאס געבעט אנגעזאפט מיט ביטערע טרעה-רען: „הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת". עס זאל אויפגעבויעט ווע-רען צוריק יענע סוכה, וועלכע זאל זיין נאכגעמאכט אום ערינערונגען ארויס-צורופען; דער „ושמחת" אבער, די פרייד פון שניט צייט זאל זיין א נאטירליכע, א ווירקליכע.

רעליגיעזע און נאציאנאלע ימים טובים

נאכ'ן רעגען קומט זונען שיין, זאגט א ווערטיל. עפעס ענהליכעס פיהלט דער פריינעזאנגענער איד אדער נאציא-נאליסטישער פריידענקער בשעת ער דערפיהלט דעם אימער גרינעם ריח פון סוכות, אין דער לופט אויף דעם ארט פון די סמאליענעס פון די וועקסענע ליכט. עפעס ווערט מען אינגער, מונ-טערער, עפעס פיהלט מען זיך א בזוא-ליעלע אין א גרויסען שטראם, א מיט-גליעד פון א גרויסער משפחה. שוין ניט מעהר אבגעריסען פון אלעמען, ניט מעהר אליין אזוי ווי פון שטיין געבארען.

טראגיש און צוריסען איז דאס לע-בען פון דעם אידישען פריידענקער מיט א אידיש נאציאנאלען געפיהל. ער איז שטענדיג צושפאלטען אויף צווייען. שטענדיג ווערט ער צוריסען פון א אי-נערליכען „ויתרוצצו". ער איז א איד מיט'ן גאנצען הארצען, מיט יעדען פונק פון זיין נשמה. אפשר פיהלט ער דעם שמערץ פון זיין פאלק — דעם אידען שמערץ — נאך טיעפער פון די עכטע, די גוטע און די פרומע. אבער פונקט אזא שבועה ווי ער האט געשוואוירען זיין פאלק איהם ניט צו פערלאזען און טיי-לען מיט איהם פרייד און לייד און געהן מיט איהם אין פייער און אין וואסער, פונקט אזא שבועה האט ער געשוואוירען דעם פרייען געדאנק, דעם געדאנק פון ליכט און אויפקלעהרונג. און אין דעם אידענס פרייד איז אזוי אפט דער רע-ליגיעזער געפיהל געמישט מיט'ן נאצי-אנאלען און אין דעם אידענס טרויער איז דער בראך פון זיין פאלק אזוי אפט פערפלאנטערט אין א קלאג איבער דעם וואס „מיר האבען איצט ניט קיין מזבח און קיין קרבנות", אז דער פריידענ-קענדער מוז אפט מיט א צוריסען הארץ שטעהן פון וויטען פונ'ם צער פון זיין פאלק גלייך ווי ער וואלט געוועזען א פרעמדער.

נאך שארפער ווערט די טראגעדיע אין די ימים נוראים. דאס גרעסטע טהייל פונ'ם יודענטהום איז „שרוי בצער", דאס גרעסטע טהייל יודענטהום איז פערוויינט און פערקלאגט אין איי-נע שרעק און אנרוהיגע ערוואַרטונגען. דעם פריידענקענדען אידען וואס פיהלט אידיש פערדריסט. עס ביז אין די טיע-פעניש פון זיין נשמה פאר וואס ער קען ניט מיטוויינען מיט זיין פאלק, איבער-לעבען די זעלבע שרעקען, די זעלבע פייערליכקייט, האבען די זעלבע השתפכות הנפש ווי יענע. ער וואלט ניט וועלען „אבשיידען זיך פון קהל". אבער זיין אפיקורסות איז ביי איהם א פרינציפ. און די ימים נוראים זיינען האך איצט יעדענפאלס כמעט אויס-שליסליך רעליגיעזע ימים טובים.

און ער בלייבט שטעהן פון וויטענס; זיינע ברידער פערשטעהען איהם ניט און מיינען אז ער פיהלט זיי ניט מיט, אז ער איז צו זיי גלייכגילטיג, אז ער דערוויטערט זיך פון זיי.

און דיזער ניט פערשטאנען ווערען און דיזער פערדעכטיגער בליק מאכען די ימים נוראים'דיגע יסורים פון דעם אידען וואס איז אידיש אין געפיהל, אבער ניט אין גלויבען, נאך גרעסער, נאך ביטערער.

אבער צום גליק איז דער אידישער לוח ניט ארים אין ימים טובים. און מוצאי יום כפור שלאגט שוין דער איד אריין א פלעקיל פאר דער סוכה און אויף מארגען נאך יום כפור פילט שון אין דער ריח פון אתרוגים, פון פרישען סכך און ווייסע סוכה ברעטער די אי-דישע נאס. עס קומט דער גרויסער נא-ציאנאלער יום טוב סוכות, דער גרויסער „חג" וואס איז אזוי רייך מיט נאציאנאלע ערינערונגען און וואס רעדט אזוי צום הארצען פון דעם אי-דען ניט אלס גלויביגען, נור אלס קינד פון זיין פאלק, אלס קינד פון דעם פאלק וועמענס וויגעלע איז געשטאנען אין דעם „לאנד וואו די ציטראנען בליהען". און אין דיזען יום טוב קען דער נאציא-נאל פיהלענדער איד, ניט קוקענדיג אויף זיין גאנצער אפיקורסות, פריי אויסברייטען זיין הארץ, פריי בעהעפ-טען דאס צו די הערצער פון זיינע ברידער.

וואס פאר א גרויסער חילוק אין איי-נע פאר טעג. די עשרת ימי תשובה זיינען געווען טעג פון שרעק און די ניין טעג פון ערשטען טאג סוכות ביז שמחת תורה זיינען טעג פון פרייד; אין די עשרת ימי תשובה איז דער איד גע-ווען משועבד צו זיין רעליגיאן און פון סוכות ביז שמחת תורה איז דער איד פערקניפט מיט זיין געשיכטע און מיט זיין פאלק; אין די עשרת ימי תשובה איז די פרייד פון לעבען, די מענשליכ-קייט אין איהם געווען אונטערדריקט, אנגעשראקען און אין די סוכות טעג ווערען די לעבענס פרייד און דאס מענשליכע אין דעם אידען אויסגע-פרייטעט און דערוואַרימט.

אין איינע ניין טעג, וויפיעל זיסע, צארטע ערינערונגען, וויפיעל נאציא-נאלע פעדים! סוכות איז געווען א „חג", איינער פון די דריי גרויסע ימים טובים פון יאהר, ווען אמאל פלעגען אלע אי-דען פון אלע עקען פאלעסטינא, פון אלע פערוואָרפענע ברעגעס עולה רגל זיין, אין דער שטאדט וואו די אידישע נאציאנאלע היילינגטהימער זיינען גע-ווען קאנצענטרירט און אלע צווייטע און צושפרייטע, אלע דערוויטערטע און אבגעריסענע פלעגען זיך צוריק פעראייניגען און פיהלען אין זייערע הערצער איין ווארימען שטראם, דעם שטראם פון דעם זעלבען נאציאנאלען לעבען. וואס דער אורשפרונג פון די סוכות ימים טובים זאל ניט געווען זיין אין די פארגעשיכטליכע צייטען, ריין אידיש אדער אלגעמיין סעמיטיש, אבער אין די היסטארישע צייטען איז עס געווען א ריין נאציאנאלער יום טוב און אלס נאציאנאלער יום טוב איז ער געהייליגט און אבגעהיט געווארען זייט טויזענדער יאהרען.

סוכות איז איינער פון די ימים טובים וואס דערצעהלען פון יענער — זאל עס זיין ווירקליכע פאסירונגען, זאל עס זיין לעגענדארישע — הערליכער ערינע-רונג אינ'ם אידישען נאציאנאלען לע-בען — יציאת מצרים. און ווי צארט און שעהן, מיט וועלכע נאאיווע, אבער ליעבע סימבאלען דיזע ערינערונג ווערט אויפגעהאלטען. און די סאמע וויטקייט פון דיזע סימבאלען פון דעם איצטיגען ארט לעבען, זייער סאמע דיסהארמאניע מיט דעם איצטיגען טאג מאכט זיי נאך ליעבער און צארטער. אין מיטען פון דער גרויסער שטאדט פון דער נייער וועלט קלינגט אין דעם אידענס אויערען די מעשה'לע פון א נאמאדען לעבען, פון וואנדערונגען אין דער מדבר, פון אן אריענטאלען לעבען און אן אריענטאלע אומגעבונג. די קליינע נאמאדען ביידעלע פון זאמ-דיגען מדבר טוליעט זיך צום הויכען וואלקען קראצער פון דער שטיינענער שטאדט. די צארטע טראפישע פאלמע בליהט אין קאלטען צפון. דער אתרוג, די שעהנע פרעמדע פרי פון מזרח לאנד פערשפרייט איהר זאנפטען דופט אין לענדער ביי דעם ים און די לאזע צווי-גען פון טייכעל פאכען זייער שטילען שארך אויף דעם הארטען, פערדארטען ברוק. און אזוי דערמאהנט זיך דער איד אין מיטען פון זיין האנדעל וואנדעל, אין מיטען פון זיין האוועניש, אין מי-טען פון זיין גרויסשטאדטיגען לעבען וואס האט איהם פערקריפעלט, אויף יענע ווייטע טעג ווען ער האט געלעבט אויף'ן שויס פון דער נאטור און פון איהר געצויגען זיין עקרליכע, ריינע יניקה. און אלטע פערגעסענע ערינע-רונגען פון לעבע צו דער נאטור און א נאטור לעבען הויבען פאנטאסטיש און געהיימניספאל אן זשומען אין זיין מוח פרישען אב זיין פערטעמפטען, אבגע-פרעמדעטען זכרון.

און ענדליך קומט דער שמחת תורה, די פרייד פון דעם אידענס ערהויבונג פון א ווילדען צושטאנד צו א געזונד ציוויליזירט לעבען און די אכט טעג וואס זיינען אנגעפיקעוועט מיט זאנפ-טע, צארטע זכרונות ווערען פערענדיגט מיט א טאג פון גרויס פרייד, ווען דאס הארץ פערגעסט אלע צאחמען, רייסט איבער אלע באנדען און לאזט זיך ווילד און זארגלאז אוועק מיט'ן שטראם פון געזונדער מענשליכער פרייד וועלכע דערמאהנט דאך אן דעם מענשענס שטאלץ, אן דאס העכערע אין איהם און זיין לעבען, אן הויכער זיטליכקייט, הויכען פערשטאנד און אן עדלען צו-זאמענלעבען אויף'ן גרונד פון הויכע יסודות. אן די אלע הויכע נאציאנאלע איינגעשאפטען וואס ווערען איינגע-שלאסען אין דעם איין ווארט: תורה.

ארים איז אונזער לעבען, מיט א סך קומער און וועניג פרייד און וועניג סימ-באלען פון נאציאנאלער פערקניפונג און נאך ארימער און עלענדער איז דאס לעבען פון דעם אידישען קינד ובפרט נאך ווען עס איז דאס קינד פון א ניט גלויביגען אידען. קיין שוהל פאר איהם, קיינע אנגענעהמע צערעמאניעס וואס קריצען זיך איין אין זכרון און מאכען פאר'ן ערוואקסענעם מענשען ליעב די קינדער יאהרען. ארום איהם לעבען אידישע און קריסטליכע קינ-דער. די האבען זייער קירך, די זייער שוהל; די זייער קלאנג, די זייער גע-זאנג; ער אליין נור, דאס קינד פון אי-דישע פריינעזאנענע עלטערען האט ניט דיזע מנהגים וואס רעדען אזוי צום קינדישען הארצען און ער פיהלט זיך עלענד, פערביטערט און מחוץ למחנה.

דעסטא מעהר דארף דער נאציאנא-ליסטיש געזינטער אידישער פריידענ-קער אין די נאציאנאלע אידישע ימים טובים פריי אראפנעהמען די האנד פון הארצען, זיך הערצליך פרעהען אין די-זע ימים טובים און איינפלאנצען א גע-פיהל פון פרייד מיט זיי און ליעבע צו זיי אויך אין זיינע קינדער.

* * *

עס צאפעלט זיך קוים אין דער פינסטע-
רער זעעלע
א שוואכער, און אונקלאהרער טרוים,
אזוי ווי אן איינציג פערטרוקענטעס
בלעטעל
אין הערבסט אויף א נאקעטען בוים.

און שעפטשעט מיר צויבערליך, צערט-
ליך און טרייסטענד:
ניט אלץ איז פערלארען, ניט קלאג,
ס'וועט אויפשטעהן אמאל אין דיין פינ-
סטערען לעבען
א העלער, א שטראהלענדער טאג.

און ס'גלויבט די פערפיהרטע, די נאריש-
שע זעעלע
און זיס ווערט איהר ביטערער שמערץ,
און ס'וועבט זיך א שוואכעס, א ציטרי-
געס שפינוועבס
פון האפנונג און שווימט אום אין הערץ.

און כ'קוק אין די גרויע און פארבלאזע
וויטען,
איך חלום, איך האף.
און ס'קומט ניט קיין ליכטיגעס. כ'הער
נור: עס רוקט זיך
דער הארטער, דער עבינער שלאף.

ב. מאריסאן.

ב. י. גאלדשטיין.

א אינטערוויו מיט א מערדער.

ווען איך בין אהיים געקומען, האב איך געטראפען פאלגענדען בריעף פון מיינעם א פריינד, אן אויפזעהער פון נ—ר טורמע:

„ליעבער פריינד. דו האסט מיך געבעטען אז ווען איך וועל האבען עפעס אן אינטערעסאנטען פערברעכער, זאל איך דיר פון איהם מודיע זיין, אום דו זאלסט קענען קריגען מאטעריאל פאר א ווערק.

„איך האב יעצט די געלעגענהייט דיר אזא פערברעכער צו צושטעלען. ער איז דער ערשטער ארעסטאנט זייט איך בין אויפזעהער אין טורמע, וואס זאל אזוי אינטערעסאנט זיין. אויך זיין מורא'דיגער, מערדערשער פערברעכען איז אויף'ן העכסטען גראד אינטערעסאנט. עס איז מיר גענוג שווער געווען ביז איך האב ביי איהם גע'פועל'ט אז ער זאל זיך לאזען אינטערוויואירען פון דיר. איך האב איהם געמוזט זאגען אז דו ביזט אן ארומער רעפארטער און ערשט דאן איז ער בעשטאנען". ——

איך בין גלייך אוועק אין טורמע, מען האט מיך אריינגעפיהרט אין זיין צימער: דאס איז געווען א גוט געוויקסיגער, טונקעל הויטיגער מאן, מיט גלאט ראזירטע באקען, א שטרענג פנים, צוויי בליצענדע אויגען און אן אויסגעצויגענער שטערן. זיין שפאן איז שווער און שטארק. אין גאנצען האב איך פאר זיך געזעהן א שטרענגע און בעוואוסטזיניגע פערזאן.

ער האט איין דורכדרינגענדען און שארפען בליק געווארפען אויף מיר און גלייך זיך הארט געבען מיר אוועקגעזעצט און אנגעפאנגען גאנץ שטיל, גלייך ער וואלט מיר ענטדעקט א גרויסען סוד.

— עס איז א געהיימנים? — פרעג איך איהם.

ער האט אויסגעגלאצט זיינע גרויסע, שווארצע, דורכדרינגענדע אויגען אויף מיר און נאך שטילער א זאג געטהאן:

— אלע האבען מיר ליעב סודות. דער אונטערשיעד איז נור וואס פאר א סודות. איינעם איז אינטערעסאנט צו וויסען וואס עס קומט פאר פון יענער זייט וואנד אין שלאף צימער, וואו א יונג פארעל האבען זיך נור וואס פערשלאכען, אן אנדערען איז אינטערעסאנט צו וויסען דעם סוד פון דעם שטיל מורמלענדען טייכעל, א דריטען איז אויפפאלענד דער סוד וואס עס קומט פאר פון יענער זייט ווענדטיל אין מענשליכען שארפען, פארגאר אנדערע איז פאקענד די געהיימנים פון לעבען. אבער סודות האבען מיר אלע ליעב.

— און וואס למשל פאר א סוד איז אייך אינטערעסאנט? — האב איך א פרעג געטהאן.

— מיר — האט ער געענטפערט מיעד איז אינטערעסאנט דער סוד פון דעם מענשענס אויגען וועלכער פרעגט ווייניגער און זעהט מעהר.

— הייסט עס, אז איך זאל גאר ניט פרעגען?

— דערוויל הייסט עס אט פונקט אזוי ווי איהר אליין זאגט.

— און וואס איז מיט מיין קומען אהער? איך בין דאך געקומען פון אייך עטוואס ערפאהרען און ווי קען מען ערפאהרען ניט געפרעגנטערהייד?

— אט דאס איז די מעשה: זאגט מען אייך אז יעדער קען זיין רוהיג ווען ער איז פערזארגט מיט קראפט און מוטה, לויפט איהר און בויעט קריעגס שיפען און נוצט אויס די וועלט מיט שטאהל און אייזען אויף שפיזען און ביקסען; זאגט מען אייך אז א מענש דארף זיין פערזארגט אין לעבען, רויבט איהר איינס ביי דאס אנדערע דעם לעצטען ביסען ברויט, ארויס און ווארגט און שטיקט ביי וועמען איהר קענט נור עטוואס פאר זיך בעקומען און זאג איך אייך אז איהר זאלט ניט זיין אזא איינגענעסענער מיט פראגען, מיינט איהר אז איהר דארפט שוין שטומען ווי א א פיש. אלענפאלס גלויב איך אז איך וועל אייך פיעלע פראגען פערשפארען.

ווי קום איך אהער, צווישען אזא באנדע ציגיינער, היפער, גנבים, גזלנים און מערדער? דאס איז נאטירליך אייער ערשטע פראגע, דאס איז דער ערשטער סוד וואס איהר ווילט איהם דערגעהן, ממש עס געהט אייך אין לעבען. און ווען איהר וועט דעם סוד דערגעהן וועט איהר אליין מסתמא קלוגער ווערען, דער געהילפס רעדאקטאר וועט עס דער ערשטער איבערלעזען און אויך קלוגער ווערען, דער שריפטזעצער וועט זיין א צווייטער, דער קארעקטאר — א דריטער, דער רעדאקטאר — א פיערטער, נאכהער דער גאנצער פערסאנאל און אויף מארגען די לעזער, איין לעזער נאכ'ן אנדערען און — די וועלט וועט אין א שענעם פריה מארגען אויפשטעהן באפען א צייטונג און מען ווערט חכמים. ניט אמת אפשר, וואס?

יא, צוליעב דעם אליין איז כדאי איך זאל אנשטרענגען מיין ערינערונג, ארויסברעקלען פאר אייך אלעס וואס עס האט זיך אנגעקליבען אויף מיין נשמה און כסדר האלטען קאפ, ניט פערפעהלען חלילה איין פאסירונג, ווייל ווייניגער א פאסירונג, ווייניגער אביסעל חכמה קריגען אייערע לעזער און וואס ווייניגער אביסעל חכמה ——

— מיין הערה — האב איך איהם געפרובט איבערשלאגען. אבער ער האט ניט געלאזט.

— איך ווייס, איך ווייס וואס איהר ווילט מיר זאגען, איהר ווילט מיר ערקלעהרען אז ביי אייך זיינען דער עיקר ניט די לעזער, אייך איז מעהר וויכטיג וויפיעל שורות איהר וועט ביי מיר מאכען, מסתם אגב פיעל פיאטאקלעך וועט איהר אריינקריגען און וואס מעהר פיאטאקלעך אלץ גרעסערער ארימאן וועט איהר זיין. איך ווייס, איך ווייס אז אפילו יענע וואס געבען אב אלע זייערע יאהרען פאר רייך ווערען, ווען זיי שלאגען זיך אן פעסער מיט געלד און זעק מיט רענדלעך און אז עס שלאגט די לעצטע מינוט און זיי קעהרען זיך אום מיט'ן געזיכט צו דער וואנד אום לייכטער אויסצוהויכען זייער לעצטען אטהעם צוג, ערשט דאן דערזעהען זיי — אומגליקליכע — ווי ארים זיי זיינען, זיי דערפיהלען אז זיי האבען זאגאר ניט וואס אבצוגעבען צום בעשעפער, דען זייער נשמה האבען זיי אין די פעסער מיט געלד פערפאקט און איצט קומען זיי אויף דער ריינער, אמת'ער וועלט — ווי זיי רופען עס — מיט א העסליכען, פערדארבענעם קערפער צו וועלכען אפילו דער מלאך דומה מיאוס'ט זיך נאהענט צו צוגעהן.

איך ווייס אלעס. און דערום וועל איך זיך בעמיהען אייך צו זאפאסעווען מיט מעהר שורות. זאל כאטש דורך מיין שטארבען אויף דער תליה אן ארימער רעפארטער אריינכאפען א מטבע וואס זאל איהם קלעקען אויף א פאר שעהנע שיך מיט קנעפעלעך.

אלזא, שלעפט ארויס אייער בליישטיפט פון הינטער'ן אויער.

אלט בין איך אזוי פיעל וויפעל איהר, אן ערך א יאהר 2—3 און דרייסיג.

— וואס וואונדערט איהר זיך? — האט ער א פרעג געטהאן, זעהענדיג ווי איך האב א ווארף געטהאן מיינע בליקען אויף זיינע גרויע לאקענס — ווארט צו אביסעל, וועט אייך קיין וואונדער ניט זיין: געבארען בין איך אין ארמוטה. מיינט ניט אז ארמוטה מיין איך דאס מיינע עלטערען האבען קיין פאפיער געלד צווישען זייערע פינגער ניט געהאלטען. איך מיין די ארמוטה וואס איז נאך טויזענד מאל ערגער איידער אייערע: איך האב דוקא געזעהן געלד, פיעל געלד, גאנצע הויפענס מיט זילבערנע און גאלדענע מטבעות. אבער איך האב געמוזט אבקומען בלויז מיט זעהן. אין די הענט האט מען מיר עס ניט געטרויעט, אפילו דאן ווען איך בין שוין פעהיג געווען ניט צו פערליערען און ניט איינצושלינגען. דער טאטע מיט דער מאמען האבען טאג ווי נאכט געהאלטען אין איין צעהלען; און מיינע אויגען האט שטענדיג שעמערירט דער אבגלאנץ פון דאס געלד, אין מיינע אויערען האט אימער געקלונגען דער קלאנג פון דאס געלד; געוואוסט האב איך אלע גוטע זאכען וואס גוטע מענשען געבען פאר דאס געלד און דאס געלד גופא — דאס האט מיין טאטע געהאלטען פערשלאסען און איך האב עס זעלטען ווען מיט א פינגער אנגעריהרט.

ערשט ווען איך בין גרעסער געווארען, האב איך זיך בעקאנט מיט א קאסאקער מיידעל וואס האט אימער געשמייכעלט פון מיין נארישען טואלעט וואס איז געווען לויט דעם געשמאק פון מיין מאמען און זי האט מיר דערצעהלט אז איהרע ברידער קענען מיר פאר איין לומפיגען רובעל מאכען א שליסעל וואס זאל זיך פאסען צו מיין טאטענס געלד קעסטיל, ווען איך וועל נור שכל האבען אראבצונעהמען מיט וואקס די פארמע פון דעם שלאס.

אז איך האב מיין ערשטע שטיקעל גנבה אבגעארבייט בעסער און טאלאנטפאלער ווי איהר אייער ערשטען רעפארט — דערויף וועט אייך עדות זאגען דאס קאסאקע מיידעל וועלכער איך פלעג יעדע וואך געבען א רובעל פאר איהר גרויסער ענטדעקונג. פאר איהר גראדען שכל און אויך אלס אנערקענונג פאר דעם רובעל וואס זי האט מיר געליהען צו בעצאהלען איהרע ברידער פאר דעם שליסעל...

און אז איך וועל אייך צוגעבען אז מיט איין מאל אריינטהאן די האנד צום טאטען אין שיפלאד, האב איך מעהר פערדיענט ווי איהר פאר לייגען און זאגען שקרים א גאנצען מאנאט, וועט איהר דאן, גלויב איך, שוין פערשטעהן אז איך מיין ניט קיין ארמוטה פאר וועלכער עס ציטערען רעפארטערס, לידאקעס און קליינע מענשעלעך.

איך האב אבער קיינמאל קיין קוש ניט געפיהלט אויף מיינע באקען פון מיין טאטען, קיינמאל האט מיך די מאמע אויף'ן שויס ניט געהאלטען, קיינמאל האט איהרס א טרעהר ניט בענעצט מיין באק, קיינמאל האט זי מיך זאגאר ניט א גלעט געטהאן.

א ציטערדיגער בין איך געווען, א בן יחיד. אבער מיינע עלטערען זיינען געווען צו פיעל פערנומען אויף צו שארען געלד אין שיפלאד אריין, אום איך זאל האבען וואס צו גנב'ענען; צופיעל זיינען זיי געווען פער'עסק'ט און האבען קיין צייט ניט געהאט זיך אומצוקוקען ווי עס וואקסט זייער בן יחיד, ווי ער ווערט ערצויגען און ווי ער דארט און טרוקענט.

ווען איך בין אמאל אריין צו מיינעם א חבר און דערזעהן ווי ער איז ביים פאטער אדער דער מוטער אויף די הענט, אז ער ווערט געצערטעלט, געקושט און געגלעט, פלעג איך באלד ווי אן אונטערגעשאסענער ארויס און פלעג וויינען, וויינען אזוי הארציג, אזוי הארציג...

און איך האב דאך זיי אזוי ליעב געהאט, מיינע עלטערען, און דאך האב איך ביז היינט ניט געהערט ווי דער מאמעס קול זאל אבקלונגען אין די אויערען: „מיין קינד, מיין טהייער קינד!"...

אט האט איהר א קליינעם פאל וואס וועט אייך געבען א בעגריעף אויף וויפיעל איך האב געלעכצט און דאס חיות איז מיר אויסגעגאנגען נאך א לאסקע: ביי אונז אין הויז האט געדיענט א קריסטליך מיידעל פון א יאהר 40-50 א הארבאטע, א העסליכע, א מיאוס'ע, אן עקעלהאפט בעשעפעניש, א קורנאסע מיט פערפוילטע ציינער. שטענדיג פלעגט זי ווארטשען, שילטען און זיך שליידערען. קיין געלד האט מען איהר ניט געצאהלט. ערשטענס איז זי געווען א פשוט'ער אידיאט און ניט געוואוסט וואס געלד איז און צווייטענס פערשטעהט איהר דאך שוין אז פאר די קלענסטע שבירות וואלט מען געקענט ביי אונז — א רוסיש קליין שטעדטיל — קריגען א ליטישערע גובערנאנטען.

צו אט דעם „מיידעל" פלעג איך אפט מאל צוגעהן מיט אזא ליעבעס פארשלאג: „מאריע, נא דיר א שטיק צוקער, נור געהם מיך אויף די הענט, גלעט מיר דעם קאפ און קוש מיך און דריק מיך צום הארצען"...

און וויפיעל שטיקלעך צוקער, מיינט איהר, פלעגט זי ביי מיר קריגען א וואך? אסור אויב אן ארימען רעפארטערס פאנטאזיע קען אזוי הויך שטייגען.

מיינט איהר דאך אז מיינע עלטערען האבען מיך גאר אבגעלאזט אויף גאטס בעראטה, האט איהר א גרויסען טעות.

געוועהנליך אין מיטען וואך האט דער טאטע קיין צייט ניט געהאט זיך אבצוגעבען מיט מיר און האט מיך דערפאר אריינגעגעבען צו א מלמד וועלכען עס איז געווען שטרענג פערזאגט „צו האלטען מיך אין די הענט".

דער רבי, אדער בעסער געזאגט, רבנים, ווייל אלע יאהר בין איך קלוגער געווארען און געמוזט האבען אן אנדער רבי'ן. אבער אלע רבי'ס זיינען געווען אנגעפלאנטע, אזעלכע פערביטערטע מיט אזעלכע פערשטיינערטע הערצער און טאטערשע נשמות אז זיי האבען געריסען שטיקער פון די קינדער. אנדערע קינדער האבען אבער געהאט טאטעס סוחרים וואס האבען צו זייער מסחר אויסגענוצט זייער אייגענע חכמה און שכל און די ווייבער זייערע האבען זיי איבערגעלאזט אין קיך און ביי די קינדער.

אזעלכע ווייבער פלעגען זיך אפטמאל אראבכאפען צום רבי'ן און איהם גוט מקים פסק זיין למאי ער האט זייער קינד צופיעל אנגעריסען די אויערען, למאי ער האט איהם געמאכט צופיעל אדער צו שטארקע סימנים אויף דעם גוטען ארט וואס איז — ווי איך האב דאן געמיינט — בעשאפען געווארען, אום רבי'ס זאלען האבען וואוהין צו שמייסען.

— מילא — פלעגט אזא מאמע איינטענה'ן מיט'ן רבי'ן — מען דארף אמאל אבשמייסען א יונגעל, אבער אזוי קאטעווען דארף מען דאך טאקע האבען א הארץ פון א גזלן.

נאך אזא שמועס מיט'ן רבי'ן, האבען אלע יונגלעך געוואוסט אז דער רבי וועט זיי אזוי גיך ניט טשעפען. דער איינציגער וואס האט קיין ישועה קיינמאל ניט ערווארטעט און דוקא אין אזעלכע טעג אריינגעקראגען א גרויסע פארציע, איז געווען איך אליין מיט מיין כבוד; צו מיר פלעגט דאן דער רבי אויסלאזען זיין כעס. ניט דער טאטע און ניט די מאמע האט מיך אמאל אויסגעבעטען פון די גזלן'ישע, מלמד'ישע הענט.

(פארטזעצונג פאלגט).

בריעף צום רעדאקטאר.

ווערטהער רעדאקטאר!

איך בעט פערעפענטליכען אין אייער צייטונג פאלגענדעס:

דעם 21טען מאי דעם יאהר האבען מיר, דער אידישער ראדיקאלער פעראיין פון סאסקאטון, געשיקט אין „טאגעבלאט", נויארק, 21 דאלאר פאר די פערזומגליקטע מאראקא'ר אידען. איינער פון אונזערע פריינדע וועלכער לעזט דאס „טאגעבלאט", האט אונז איבערגעגעבען דאס ער האט אין דער צייטונג ניט געפונען קיין קבלה אויף'ן געלד. פון פאסט אפיס האבען מיר זיך דערוואוסט אז די רעדאקציאן האט דאס געלד יא ערהאלטען. מיר האבען זיך דאן געווענדעט אין רעדאקציע מיט א בריעף אין וועלכען מיר האבען אריינגעלעגט א סטעמפ אויף אן ענטפער מיט א קבלה. צוויי מאנאטען האבען מיר קיין ענטפער ניט געהאט, מיר האבען ווייטער געשריבען אז אויב מיר קריגען ניט באלד קיין ענטפער, וועלען מיר מוזען פערעפענטליכען דיזען פאקט אין דער פרעסע. קיין ענטפער האבען מיר ניט געקראגען אויף דיזען בריעף אויך. עס קען זיין אז אין „טאגעבלאט" איז געווען וועגען דעם, נור מיר האבען עס ניט בעמערקט, אלענפאלס אבער האט דאך די רעדאקציאן געמענט מטריח זיין זיך און ענטפערען אונז דורך א פאסט קארד. מיר ווילען אלזא וויסען, איז עפעס אנגעקומען די מאראקאנער אידען פון די 21 דאלאר וואס מיר האבען פאר זיי געשיקט דורך דעם טאגעבלאט?

אכטונגספאל א. זעלטשענקא, סעקר.

ג. א. מאטשעט.

זשיר.

אוים דעם רוסישען פון מ. ק.

(שלוס).

גורוויים האט געכאפט דאס קלענסטע קינד אויף'ן האנד און האט ארומגענומען די פרוי, שעפטשענדיג און ריידענדיג עפעס ניט קיין פערשטענדליכע ווערטער. איך האב זיך א ווארף געטהאן אין די צובראכענע טהירען צו דעם ווילדען המון, נור אין דער רגע האט זיך דערהערט א נאהענטער, הילכיגער קלאפ פון א באראבאן.

אין יענער שרעקליכער מינוט האבען זיך מיר אין די אויערען אויסגעמישט דער ליארם פון פיעלע קולות, דער שרעקליכער הארצרייסענדער געשריי פון א מוטער, א געשריי אין וועלכען עס האבען זיך געהערט שרעק, געבעט, ביטערע צרות און טיעפע בעליידיגונגען, אלץ וואס עס קען צורודערען די נשמה פון א מענשען; דער געשריי פון די קינדער: „טאטע, טאטע!", זייערע אויסגעשפרייטע הענטלעך, דער קוק און דאס ציטערניש פונ'ם אויפגערעגטען פאטער, דאס אלעס וועל איך קיינמאל, קיינמאל ניט פערגעסען, דאס לאזט גאר ניט פערגעסען!

איך ווייס ניט צי דער עולם האט זיך איבערגעשראקען פאר מיין אונמענשליכען אויסגעשריי, צי דער קלאפ פונ'ם באראבאן האט געווירקט. נור פלוצים האט מען זיך אבגעשטעלט אויף איין מינוט, נאכדעם האבען זיך אלע אין איין אויגענבליק א ווארף געטהאן צו די טהירען און אנגעהויבען ארויסלויפען, שלעפענדיג מיך אויך נאך זיך.

דער המון איז געלאפען, אדער בעסער, געפלויגען אראב מיט'ן לייטער, אזוי ווי אן איבערגעשראקענע טשערעדע. מיט יעדער טריט האט זי זיך גיכער געלאזט לויפען, מיט יעדער טריט האט זיך אויסגעוויזען וואקסט די מורא, דער שרעק. איינער איז געשפרונגען אויף'ן אנדערען, איינער האט געשטופט דעם צווייטען אזוי ווי שיכור'ע, צוטומעלטע מענשען. מיט אמאל האט איינער פון זיי בעקומען א שטויס און פערטשעפענדיג זיך אן עפעס, איז ער אריבערגעפאלען פון די פארענטשעס אראב פונ'ם צווייטען עטאזש אויף'ן שטיינערנעם בריק.

עס האט זיך דערהערט א הילך פון דעם פאלען, א פערצווייפעלטער געשריי האט זיך ארויסגעריסען פון אלעמען. נאכהער איז געווארען שטיל ווי אין א קבר. עס איז עפעס פערקיהלט געווארען דעם אטהעם.

גורוויים איז אלץ געשטאנען אונבעוועגליך, שווער אטהעמדיג, בלייך ווי די וואנד, האלטענדיג דאס קינד און ארומנעהמענדיג די ווייב. מורא און שרעק איז געווען אויסגעדריקט אויף זיין פנים. זיינע אויגען האבען עפעס געקוקט טונקעל און מורא'דיג קאלט; נור דערהערענדיג דאס געשריי פון דעם אראבגעפאלענעם האט ער אזוי ווי אלע א ציטער געטהאן, האט אראבגעלאזט די ארומגענומענע האנד. נאך איין רגע, א רגע פון איין אינווענינסטען צווייפלען, אינווענינסטער מלחמה און דער ד א ק ט א ר - מ ע נ ש האט בייגעקומען דעם בעליידיגטען, זעהר בעליידיגטען פאטער און מאן.

ער האט מיט אמאל אראבגעלאזט דאס קינד און מיט א געוועהנליכער בעוועגונג האט ער אנגעטאפט זיין

(שלוס אויף זייטע 7).

ב. י. נ.

ליטעראַרישע איבערבליקען.

„דער קענעדער עזות פּנים"

(א זשורנאל פאר הומאר, וויץ און סאטירע).

די לעצטע צייט איז ביי אונז געוואָרען א נערעטעניש אויף „קיבעץ". צי עס נעהמט זיך דערפון וואס אונזער גאלדענע וועלט איז צו זאט און עס ווילט זיך איהר לאכען, צי ווייל דער עולם געהט ארום בטל, האט ניט וואס צו טהאן, איז אום צו פערגעסען זיך וויל ער לאכען, ווי די מעשה איז: עס לאכט זיך ביי אונז.

קיבעץ האט אי מעלות אי חסרונות. דאס אידישע פאלק איז פון שטענדיג א וויצלער, א ווערטיל זאגער, אפטמאל לאכט דער איד פון זיך אליין, אפי וויצלען זיך. עס געפינען זיך אבער אויך פיעלע ווערטיל זאגערס, מייסטענס צווישען אידען, פון וועלכע סאפיר וואלט בעשאפען א גאנצע סעריע טיפען. דאס זיינען ווערטיל זאגער וואס שלאגען צום הארצען מיט זייערע אויסגעדראשענע וויצען און „חכמות" וואס זיינען אין משותלח'ס עלטער.

דאס ערגסטע איז וואס איינינע האבען זיך איינגערעדט אז קיבעץ און הומאר איז איינס און דאס זעלבע און פיעלע מיינען אז קיבעץ זעלבסט איז הומאר.

ערנעץ וואו האט אימיצער זעהר גלייך געזאגט: „הומאר איז עלעקטרישע בעלייכטונג — ריין, זויבער ליכטיג און אהן פערפעסטעטען רויך; קיבעץ ווידער איז א קעראסין לעמפיל — שמוציג, ברודיג און פילט אן מיט אן אונאנגענעהמען גערוך". דאס וואלט הייסען אין אנדערע ווערטער: הומאר איז בּרייט און קען ארומנעהמען א שטיק לעבען, קען בעלויכטען א גאנצע שטיק וועלט; קיבעץ אבער איז שמאל, ענג און קען קיין איין ווינקעלע ניט ארומכאפען, ער מוז זיך בענוגענען מיט איין פאדים פון דעם וועלטס קנויל, מיט איין קליין טפח'ל פון דעם לעבענס רוים

דער אידישער קיבעץ, ווער שמועסט ווען ער פאלט אריין צו יונגלעך פאטש־קונעס, איז נאך ענגער, נאך שמעלער. דער אידישער קיבעץ שמירער זעהט ניט ווייטער פון זיין נאז, זיין אויג ווערט ניט ארויס פון דער סביבה וועלכע פלאנטערט זיך איהם פאר די פיס. האט ער דערצו נאך דעם עזות פון א גאסען הינטעל, וועט ער אייך אנפאלען אויף אן עלעפאנד און וועט אפילו זיך ניט שעמען ווען יענער וועט איהם איגנאָרירען. די לעצטע צייט זעהט איהר די „יונגע" קיבעצערס ווי זיי האווקען יומם ולילה אויף העלעפאנדען, יענע געהען פערביי און קוקען זיך אפילו ניט אום און דאס גאסען הינטעל ווערט ניט מבויש און האווקעט ווייטער. דאנגען אבער איז פאראן גענוג מאטעריאל פאר הומאריסטישע שרייבער און פאר קיבעצערס צו וואס מען דארף נור אביסעלע טאלאנט, מען דארף נור קענען אויסשטרעקען די האנד, אבער דיזע אויך מיר קיבעצערס האבען צו קורצע פינגער. זיי זיינען פריות נור אין דער אידישער גאס וואו מען הערט זיי אפטמאל אין טראק און ווערען אין וועלטס רוים א פוס ניט שטעלען.

און נאך עטוואס און זעהר וויכטינעס דארף האבען אין אויג א הומאריסטיש בלאט: איהרע מיטארבייטער דארפען זיין דער היפוך פון די אבגעלאכטע און אבגעשפאטעטע. לאכען און אבלאכען איז ערלויבט נור דעם וואס אליין שטעהט ער מיילען העכער פון דעם אבגעלאכטען, פון דעם אויסגעשפאטעטען און פון זיינע חסרונות. ווי וואלט איהר למשל געקוקט אויף א מענשען וואס איז אליין א סקעב אז ער זאל אבלאכען פון א באס וואס האלט סקעב ארבייטער? אדער א מענש וואס האט געהאלטען „היזלעך" זאל חוזק מאכען פון אן אנדערען א פיעל קלענערען בעל עבירה'ניק? אזא אבלאכער איז א געמיינער יונג וועמען איהר מוזט אדער מפקיר זיין, איגנארירען, אדער איהם איין מאל דערלאנגען איבער'ן שנוק און מיט איהם זיך אויף אייביג צו' סטעלען. דאס איז אבער ווענג. דורך אזא געמיינעם יונג ליידעט דער גאנצער זשורנאל וואו אזא הומאריסט ארבייט מיט, ווייל דער זשורנאל גרייכט קיינמאל זיין צוועק...

א וויץ ווידער דארף זיין ווי א קויל פון א געניטען שיסער און ניט קיין שטיין פון א שיכור'ען גוי. סאטירע מוז זיין שארף, שטעכיג און אלעס וואס א הומאריסטישע צייטונג דארף בכלל אין זינען האבען איז: צו זיין ניט ניפּקיג, ניט פערוואונדען און במילא ניט ארונטערשניידיג און דאך שטעכיג, שארף.

ארויסגעהענדיג פון דיזען שטאנדפונקט ווילט זיך אונז א בליק ווארפען אויף דעם ניי ערשינענעם מאנאטליכען „קענעדער עזות פנים".

דאס איז א זשורנאל פאר הומאר, וויץ און סאטירע. ארויסגעגעבען איז דער זשורנאל נאר גרויסארטיג: שעהן, עסטעטיש, בעפוצט מיט קארטונס און צונויפגעשטעלט אויף א זעהר געלונגענעם אופן. שוין די ערשטע ליעד „דאס ווארט פון נביא" פון הלל מאלאכאווסקי, צייגט אז דער זשורנאל וויל זיין ניט נור לאכענדיג נור אויך פייסענד, שטעכיג, סאטיריש. אויף דער זעלבער טהעמא האט אין דעם זעלבען נומער געפרובט אנגרייפען די צבוע'קעס, די גאטס קליאמקעס, אויך מר. באז („בעלקט די בהמה"), אבער וועניגער געלונגען. אום צו ערפילען די צווייטע הבטחה: צו זיין הומאריסטיש, האבען ווי עס זעהט אויס, אויף זיך גענומען די אויפגאבע דער „בחור הזעצער" („א אינטערוויו מיט פרעמיער בארדען") און „יענקעלע עזות פנים" („וועגען רעכטע און פרויען רעכטע") און ווי עס איז צו זעהן פונ'ם סגנון זיינען דוכט זיך ביידע זאכען פון איין און דעם זעלבען געשריבען געווארען.

אויב דאס איז דער פאל, דאן מעג זיך גראטולירען דער שרייבער פון דיזע ציילען מיט דעם „בחור הזעצער" וועלכען ער האט ערצוינגען פון די ערשטע פאר ליינס ביז דיזע צוויי פעליטאנען פון וועלכע עס איז צו זעהן אז מר. „הבחור הזעצער" פערשטעהט וואס עס מיינט הומאר און האט אין ביידע פעליטאנען אויף א געלונגענעם אופן בעלויכטען צוויי וויכטיגע לעבענס פראגען אזוי דאס אי איהר מוזט שמייכלען די גאנצע צייט וואס איהר לעזט זיי, ווייל דער סטיל איז זעהר הומאריסטיש, וויציג, אי אויך ווערען קלאהר און ביטער געקריטיקירט געוויסע וועלט פראגען וואס שטעהען יעצט אויף'ן טאגעס ארדנונג.

זעהר וויציג איז די מאנטרעאלער אבטהיילונג. אבער דער שרייבער האט געמעגט זיין מעהר איינגעהאלטען ווען ער אינטערוויוארט ראובן בריינין. בריינין איז א צו ריינע פערזענליכקייט און אפילו אן עזות פנים מעג רעדען און אפילו זיך וויצלען מיט מעהר דרך ארץ וועגען א בריינין'ען.

א שעהנע הומארעסקע איז א. ל. באראן'ס „מיין ערשטע ליעד", דערפאר איז מר. סאמאילאוו'ס הומארעסקע גיכער פאסיג פאר אן ערנסטער צייטונג. זי איז ערשטענס צוצויגען און דאס איז א גרויסער חסרון בכלל, ווער שמועסט אין א הומאריסטיש בלאט וואו יעדער שורה דארף זיין געשליפען און וויציג. די איינציגע מעלה וואס מר. סאמאילאוו האט נעכאפט אלס סוזשעט א טיפ וועלכער איז יעצט א דבר יהוא אין דער ווינעפעגער אידישער גאס — דער „דיעל עסטייטניק" — און האט איהם גלאטיג ארויסגעבראכט.

פערשפרעכענד זעהט אויס צו זיין צו זיין „די אידישע געשיכטע אין וויניפעג" פון „הורא־וויץ". געלונגען זיינען אויך די „נאטיצען", „פעדער שטיכען", „און אידעאליסטקע". פאר אנפאלעריש מעג אויסער דער אינטערוויו מיט בריינין'ען בעטראכט ווערען אויך די ליעד „אונזערע שרייבערס".

אין אלגעמיין מאכט דער „קענעדער עזות פנים" דעם איינדרוק פון א זשורנאל וואס שטרעבט צו זיין ריין פון פערזענליכע אנפעלע, אנשטענדיג און דער עיקר אונפארטייאיש. ווי עס זעהט אויס ווערט ער אויסגעפילט פון מענשען וואס פערשטעהען זייער אויפגאבע.

אויב דער זשורנאל מיינט טאקע ערנסט צו זיין א זשורנאל וואס זאל האבען הינטער זיך א געוויסען אידעאל, א שטיקעל פרינציפ און אויב זיי דענקען דיזען פרינציפ צו היטען, דאן זאל זייער זשורנאל זיין וואס אמאל אלץ בעסער, זאל ער אבער ניט ערגער זיין ווי דער ערשטער נומער.

נאך איין קליינע בעמערקונג: די זאכען ווי דער פעליטאן, דער אינטערוויו, מר. סאמאילאוו'ס הומארעסקע, זיינען מורא'דיג לאנג פאר אזא זשורנאל און דאס שטערט זעהר פיעל.

די איינציגע און די ערשטע

אידישע לאמבער יארד

אין וויניפעג

די וואשאו לאמבער קא.

יעדער ווער עס וויל בעהאנדעלט ווערען אויף'ן ערענטליכסטען שטייגער, זאל זיך ווענדען אין אונזער ניט לאנג געעפענטען לאמבער יארד. פערפעהלט ניט די זעלטענע געלעגענהייט צו האבען די בעסטע לאמבער צו די בילינסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

קאר. היגגינס און קירטעס סט.

פהאן גערי 3317

(42 לעסק און טשערניאק, פראפס.

עס איז כדאי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) אז אטרובין בראדערס' סטאר איז אין 390 סעלקירק עוו.,

2) אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,

3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיגסטער פרייז,

4) אז זייער ליין דריי גודס, מענס פארנישינג און שוז ווארג איז אפ טו דייט.

אלערליי לייכטער

טליתים, מחזורים, ספרים און אתרוגים

איז יעצט צו קריגען צו בילינער פרייז ביי

ברוך טשערניאק

די קונים אין קאנטרי דארפען זיך צו איילען אצינד מיט זייערע ארדערס.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

נייער ספרים געשעפט.

מר. קאוואלסאן, 560 סעלקירק,

האט ערעפענט א ניי געשעפט פון ספרים, טליתים, מחזורים און אלעס אנדערע פון דעם ליין. אלעס נור וואס געבראכט ניי און פריש. פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

S. Rosenthal

311 Notre Dame Ave. Phone Garry 4673

אז איהר ווילט א גוטען סוט נוט געפיט לכבוד יום טוב, כאפט זיך אראב צו מיר.

פאטאגראפער.

צו יעדען גאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

אין „איד", 796 מיין סטריט,

ווערט געמאכט אלערליי

פרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

פענסאָן און שילער

אָפּערען

גרויסע רעדוצירטע פרייזען אין שיפסקאַרטען.

פון ליבאווע נאך וויניפעג	$56.00
פון ראטהערדאם נאך וויניפעג	$54.50
פון אנטווערפען נאך וויניפעג	$54.50
פון פאריז נאך וויניפעג	$52.00

מיר שיקען די פאסאזשירען מיט די גרעסטע און שנעלסטע שיפען.

פרייזען פון געלד נאך אויסלאנד:

100 רובעל קאסט	$51.50
100 קראנען קאסט	$20.20
100 רומענישע פראנק קאסט	$19.55

מיר האָבען גרויסע סנעפס אין הייזער און לאָטס.

Fenson & Schiller

שיפסקאַרטען און ריעל עסטייט אָפיס.

854 Main Street — Phone St. John 162

פונ'ם עסען קענט איהר הנאה האָבען

נור ווען איהר וועט נוצען סאפאנען אדער פלעשליך וואסער, אלערליי פליימארס פון דער

שייפילד מינעראַל וואָטער קא.

די בעסטע וואסער אין מארקעט, געמאכט אויף'ן רוסישען שטייגער, געסטאלירטע וואסער, מיר גאראנטירען אז קיין סאכארין ווערט ניט גענוצט, נור הוילע צוקער.

יעדער קען קומען און זעהן ווי די וואסער ווערט געמאכט.

מיר פערקויפען אויך בילינער ווי איבעראל:

1 דאזען סיפאנס פאר 1 דאל.

The Sheffield Mineral water Co.

Limited.

1087 Selkirk Ave. Winnipeg

פהאָן סט. דזשאהן 646 — דזש. אייזענבערג, מענעדזשער

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאַסעס **און קעש רעדזשיסטערס**

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערצייגען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

ז שיד

(שלוס פון זייטע 5.)

דאקטארשען געציינ וועלכער איז גע-וועהנליך געווען אויף זיין ארט און בו-זעם קעשעניע און גורוויים האט זיך א לאז געטהאן אראב.

שוויינענדיג, ניט עפענענדיג דאס מויל, אלץ אזוי בלייך, מיט דעם איי-גענעם טונקעלען, מורא'דינען בליק, האט ער ארומגעטאפט דעם פערוואונ-דעטען, האט איהם ארומגעבונדען די קאפ און די פיס און אבגעוואשען זיין פנים פון בלוט. אלע מענשען וואס זיי-נען זיך צונויפגעלאפען, צווישען זיי אויך די חברים פון דעם אומגליקליכען, האבען, אונז שוויינענדיג ארומגערינ-געלט ווי א ראד. איך ווייס ניט וואס האט זיך געלויכטען אין זייערע אויגען, וואס איז געווען אויסגעדריקט אויף זיי-ערע פנים'ער. איך האב נור געקוקט אויף גורוויסען פול מיט צערטליכקייט און מיט עפעס א בעזונדער געפיהל... איך געדענק אז מיך האט עפעס גע-פרעסט און געמוטשעט די שטילקייט. מיר האט זיך איהם געוואלט ארויסזא-גען עפעס א גוטען צערטליכען, ווארי-מעןווארט און עס קען זעהר זיין אז דאס האט געפיהלט דער גאנצער עולם וואס האט אונז ארומגערינגעלט. קיינער אבער האט דאס איצט ניט געוואגט ארויסצורייידען. נור מיט אמאל האט זיך עפעס א פרוי ניט געקענט איינ-האלטען און אויסגעשריען:

— טהייערער פאטער אונזערער! ביזט דאך אונז אן איינענער טאטע! בעשיצער אונזערער! — האט זיך ביי איהר עפעס ניט ווילענדיג ארויסגעריסען און דערביי מיט א שטראם טרעה-רען — דו נעהמסט דיין גזלן און היילסט איהם אליין... רעטער אונזערער!...

דאס איז שוין געווען צופיעל פאר גורוויסען. ער האט זיך שוין ניט גע-קענט איינהאלטען אזוי ווי עס קענען זיך ניט איינהאלטען קיין קינדער און קיין דערוואקסענע ווען מען דערמאהנט זיי רחמנות'דיג זייער יועהטאג וועלכען זיי האלטען איין און זיך איבער'ן כוח. אט די רחמנות וואס מען בעווייזט זיי, בערוהיגט ניט, נור עס וועקט נאך מעהר אויף די איינגעהאלטענע שמער-צען. די טיעפע וואונד הויבט אן שטאר-קער וועה צו טהאן. אט דער גורוויים וואס פוינט זיך ניט אפילו פאר דעם שרעקליכסטען קלאפ, נור האלט שטאלץ אויפגעהויבען זיין קאפ, דער גורוויים וואס האלט שטענדיג צונג-מאכט זיינע ליפען און גיט ניט קיין קרעכץ, האט מעהר ניט אויסגעהאל-טען. ער האט זיך אויפגעהויבען ביי די ווערטער, פיי דער צעטיל פון זיינע שבחים און ציטערענדיג, בלייך, האט ער א ווארף געטהאן אויף אלעמען זיין קוק, א קוק פון פערדרוס און פון טרויער

— עס איז ניט אמת! — האט ער שרעקליך א געשריי געטהאן, עפעס ווי אלעמען אויף להכעיס — עס איז ניט אמת! איך בין אויך א זשיד!

אט דאס אינגאנצען האט זיך ארויס-געריסען פון זיינע צונעמאכטע ליפען, אט דאס אינגאנצען האט ער פערדרא-סיג אויסגעווארפען אלעמען און אראפ-בויגענדיג צו מיר אויף'ן אקסעל זיין מי'עדען, אויסגעמוטשעטען קאפ, האט ער זיך מיט אמאל ביטער צעוויינט ווי א קליין קינד...

דר, א. בערקאוויטש איז מחיה מתים.

אין רעדוואוד, עוועניו איז איינער מיט'ן נאמען מאסיק ערקלעהרט גע-ווארען פון דר. נהייט אלס טויט. מען האט שוין געשמועסט פון בעערדיגען איהם. אבער דורך א צופאל איז גע-בראכט געווארען דר. א. בערקאוויטש צו דעם טויטען און מאכענדיג איבער איהם א געוועהנליכע אפעראציאן, האט דער טויטער געעפענט די אויגען און אזוי צופיסלעך קוקענדיג האט זיך איהם פערוואלט עסען. און איצט — הלואי אויף אלע טויטע געזאגט גע-ווארען.

קול מבשר ואומר.

מיר דאנקען אלע אידען. אונזערע שוועסטער און ברידער בכלל און אלע פרעזידענטען און גבאים פון וויניפעגער שוהלען בפרט וואס זיי האבען אונז מיטגעהאלפען צו דער היילגער ארבייט פון צדקה כללית. מיט דער גרעס-טער צופריעדענהייט טהיילען מיר אייך מיט אז מיר האבען געהאט א מיטינג און איבערגענומען אלע געלדער וואס זיינען אריינגעקומען פון אלע שוהלען און מנינים. נעמליך:

בית יעקב דורך ל. שניידער	$205.95
עדת ישורון דורך י. לעווין און ז. מעזשיכאווסקי	152.55
מיניוקס האל דורך א. בערג און חזן דושייקאב	68.15
שערי שמים דורך ס. בערטש און מ. מיטשעל	46.10
שערי צדק דורך א. טשערניאק און ל. כייפ	39.10
תפארת ישראל דורך ב. סטאריקאוו	35.10
חברה משניות דורך מ. שמעלניצקי און זלאבינסקי	22.60
מעננוס האל דורך מ. מארנא-ליס און ש. לעוו	8.50
ממנין טשערניאק	6.85
היברו סיק בענעפיט, קווינס האל	7.00
בית אברהם, רומענישע שוהל דורך מר. סאקאלאוו	4.15
ראש פנה דורך מר. גרינבערג	16.00
ס״ה	$612.05

דערמיט וועלען מיר קענען תיכף העלפען אונזערע ארימע. 200 דאלאר האבען מיר שוין צוטהיילט צו די וואס האבען געווארט אויף הוצאות יום טוב.

אבער פריינדע, דערמיט אליין זיינען מיר ניט פטור. עס קומט ערשט ווינ-טער ווען מיר בענויטיגען טויזענדערס און ניט הונדערטער, אזוי ווי מיר הא-בען אייך שוין געשריבען אז וויניפעג איז אין דעם פאך שוין א כרך גדול. דערום רופען מיר אייך אלע צו א מאס מיטינג וואס וועט אבגעהאלטען ווערען אין שערי צדק שוהל זונטאג דעם 6טען אקטאבער אום 3 אוהר נ. מ. מיר בע-טען אייך אלע אידען, קומט צו דעם וויכטיגען מיטינג, גיט אייער הילף צו די עלענדע און נויט ליידענדע ובזכות זה ווינשען מיר אייך אלע א גמר טוב.

קאמיטע פון צדקה כוללת אף וויניפעג
פרעזידענט י. כמעלניצקי,
וויס פרעזידענט י. לעווין,
טרעזשורער אב. בערג.

נ. ב. מיר מאכען אויפמערקזאם אז ווער עס וויל שיקען א נדבה, זאל שי-קען אויף דעם אדרעס פון מר. י. כמעל-ניצקי, 62 דערבי סטריט, פהאן סט. דזשאהן 1423.

געזאמעלט פאר'ן נאציאנאל פאנד ערב יום כפור דורך די קערות.

עדת ישורון דורך אחים ראטנער	$ 30.00
שערי צדק דורך חבר מ. העיליק	23.00
בית יעקב דורך אסאווסקי און שילער	20.60
שארית ישראל דורך א. קאפלאן און כ״ץ	10.00
בני ציון מנין אין תלמוד תורה דורך ר. סערעברין און ש. יאנאווסקי	9.50
היברו סיק בענעפיט מנין דורך ש. שטערענבערג	8.00
תפארת ישראל דורך מ. נאן	6.00
בית אברהם דורך חזן נאם	2.50
צוזאמען	$109.60

יענע שוהלען און וועלכע עס האט געמאכט מעהר פון 5 דאלאר, וועלען בעקומען סערטיפיקייטס פאר אזוי פיל דונאם לאנד. 10 דאלאר פאר א דונאם, 5 דאלאר פאר א האלבען דונאם.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

די פאלגענדע געלדער זיינען געזאמעלט געווארען פאר דער תלמוד תורה אין פערלויף פון דעם קאמפיין.

דורך ל. וואסעל און ס. זלאבינסקי.

שואל האלפמאן	$100
זלמן זאלאטאראוו	100
יעקב קאזלאווסקי	25
נחמן כ״ץ	25
עזריאל קארדאנער	25
דוד שלאיאן	20
ראובן גרינבערג	10
אליהו שאפילמאן	5
ברידער מאטאס	5
יצחק קראוואסקי	5
מענדעל ברוק	5
אייזיק גרינבערג	5
ראובן סערעברין	5
חיים ישראל קאוואלסאן	5
ירחמיאל ווינאראדעק	5
דוב פאדילנאוו	3
שים ראקאוו	2
יעקב פאלסקי	2
הלל גרשן זלאביענקי	2
קאפמאן	1
ליב וואכנאווסקי	1
חיים זאק	1
ס״ה	$357

דורך א. אסאווסקי און ל. גאלדין.

ס. סיסמאן	$ 25
ס. בוק	25
ס. מיטעלמאן	25
גד פלאקמאן	25
מ. גאלדסטיין	15
י. שפילער	10
מ. מאלקאוו	5
אב. נאזמאן	5
ס. פראוויזאר	5
דוד קאפמאן	5
ה. דיימאנד	2
י. וואלסאן	2
אברהם חיימאוויטש	2
א. דובאוו	2
ישעיהו זאסלאווסקי	1
י. שעפפארד	1
ה. מאסקאוויטש	1
י. יודין	1
מרס. בידער	1
ס. סיר	1
טערמאן	1
ברידער שולץ	1
מארקאוויטש	1
פעקעט	1
ה. יאמאלסקי	1
ש. גינזבורג	1
אביגדור שפיגעלמאן	1
ש. קאץ	1
י. סטערענבערג	1
ר. בלאט	1
ס. דובאוו	1
מ. בלום	50
ס. מארקאוויטש	50
ד. בענדער	50
ס״ה	$171.50
ס״ה געזאמעלט אין קאמפיין	$528.50

תורה צוה לנו משה.

פריינדע! מיט פיעל פרייד לאדען מיר אייך צו קומען צו אונזער היילינע שמחה פון סיום התורה וואס וועט פארקומען אי״ה יום א׳, ב׳ דחול המועד סוכות, 29טען סעפטעמבער אום 2 אוהר נ. מ. אין בית המדרש הגדול דחברה משניות 325 סטעלא עוועניו.

די מצוה פון סיום התורה איז אלע-מען גוט בעקאנט, נור אין איין פרט איז דער סיום התורה בעסער, ווארום דער ספר איז געקויפט געווארען פון פון איינינע ליידים פון חברה משניות וואס האבען מנדב געווען זייער געלד כפי זיי האבען געקענט. ע״כ ווער עס וועט קומען צו דעם סיום התורה מע-נער און ליידים ויתן כפי אשר ידבנו לבו, וועט ער האבען די זעלבע מצוה ווי ער וואלט אליין געשריבען א ספר תורה ובזכות התורה וועט אונז השי״ת געבען א גמר חתימה טובה און א שנת חיים ושלום בכלל כל ישראל אמן.

קאמיטע פון די ליידים
פון חברה משניות.

VOORHEIS & LEWIS
409 Nanton Building.
ריעל עסטייט, לאונס און אינשורענס בראקערס.

יעדער מענש האט מורא און דארף מורא האבען פאר פייער; יעדער ווען ער האט א נחלה דארף ער זי פערזאנשורען און אין פאל פון אן אומגליק פון א פייער חלילה זאל עס איהם אזוי גוט פעראומגליקען. שרפות זיינען זעהר מעגליך און יעדער גרויסער שטאדט. ווען איהר זענט אבער פערזאנשורט אין דער

אמעריקאן פייער אינשורענס קאמפאני

דאן זייט איהר געזיכערט און האט ניט אזוי פיעל איבערצוטראכטען. די אמעריקאן פייער אינשורענס קא. איז א גוט בעוואוסטע קאמפאני איהרע עסעטס בעטרעפען 10 מיליאן דאלאר, 67 יאהר אין ביזנעס און יעדער בעל הבית דארף ביי אונז פערזאנשורען זיינע הייזער. טעלעפאנירט אב: מיין 2044 און אונזער אגענט א. ראבינאוויטש קומט גלייך צו אייך.

ב. מיללער און י. הורעוויטש
פיפעלס בוק סטארס
824 מיין סט. און 552 סעלקירק
פהאן סט. דזשאהן 143

לערענט די לאנד און איהר שפראך.

מיר האבען אריינגעקראגען א סטאק פון אלערהאנד אידיש-ענגלישע און רוסיש-ענגלישע מעטהאדען, ווערטערביכער און בריעפענשטע-לערס דורך וועלכע איהר קענט אין משך פון א קורצע צייט זיך אויסלערנען שרייבען, לעזען און רעדען ענגליש אהן דער הילף פון א לעהרער. מיר האבען אויך אלע לעהר ביכער פאר דער נייט-סקוהל, ווי רידערס, ספעלערס, גרעמערס און אלע אנדערע סקוהל זאכען. אונזערע סטארס זיינען אפען יעדען טאג (אויך זונטאג) ביז 11 אוהר.

וואנצען?

אין א פאר שטונדען פערטרייב איך דורך מעכאנישע מיטלען די וואנצען פון אייער הויז אזוי דאס זיי וועלען שוין מעהר ביי אייך ניט זיין. דערויף געבען מיר א געשריבענע גאראנטיע, און ווען מען מוז א צווייטעס מאל דיזאפענקציגירען אייער הויז, מאכען מיר עס אהן געלד. לעצטען זומער האבען מיר געקלינט אי-בער טויזענד רומס. עסטימייטס ווערט געגעבען פריי.

The Vermin Destroying Co.

259 פרישארד עוו. א. וו. הארטמאן, פראפ. פאן סט. דזש. 1240

כאפט אריין א מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגערס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א בילינער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער גע-פינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערציינט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

דרעוורי'ס
ריידוואוד
לאגער.
די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

טהאר און אינדיען
מאטאר סייקעלס.
בייסיקלס פון $35 און מעהר
אויך ריפייר און סאנדריס
פון אלע סארטען
North End
Bicycle Co.
849 MAIN ST. PHONE S. J. 633
Opposite Dufferin Avenue. (129

פאנגט אן צו לעזען די ערצעהלונג „א אינטערוויו מיט א מערדער" פון אנפאנג אן אין דיזען נומער

אין די טהעאַטערע.

אין וואקער טהעאַטער.

די „שאקאלייד סאלדזשער" קומט גלייך נאך דער שיהען קאמפאני דעם 30טען סעפטעמבער.

דאס איז א מאדערן קאמיק אפערא מיט זעהר זיסע מוזיקאלישע נומערס פאר איינצעלנע זינגערס ווי אויך פאר דעם גאנצען פערזאנאל, כארס פון וויענער סקוהל אף קאמפאסערס און הויפט־זעכליך אסקאר שטראוס'עס מיוזיק.

די מיוזיק ליעפהאבער וועלען אין דער קאמיק אפערא געפינען זעהר פיעל הומאר און וועלען זיך פיי איהר גרויס־ארטיג אמוזירען אזוי דאס עס איז ראט־זאם דאס קיין טהעאטער געהער זאל נים אויספעהלען פון פייצוואוואהנען דיזע אפערא.

פאר דער וואך פונ'ם 7טען אקטא־בער קומט די סענסיישאנאל דראמא „עי באדערפליי אן דהי וויהיל".

אין אלגעמיין האט די וואקער פאר דעם נייעם טהעאטער סיזאן אראנזשירט מיט די גרעסטע און בעוואוסטע סטארס פון דער ענגלישער ביהנע. דאס בעס־טע וואס דער אמעריקאנער סטיידזש פערמאגט וועט היינטיגען סיזאן אויפ־געפיהרט ווערען אין וואקער טהעאטער. קיין געלד, קיין מיה ווערט געשפארט, אום דאס פובליקום צופריעדענצושטע־לען אויף'ן העכסטען אופן.

אין וויניפעג טהעאַטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין וויניפעג טהעאטער מיט דער מיטוויר־קונג פון די פראמינענטע שוישפיעלער „45 מינעטס פראם בראדוויי".

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איניגע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהויר־סטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג ליידי. די איבעריגע זיינען טש. קארוועד און דזשיימס העסטערן, וואס זיינען ביידע שוין דא געוועזען מיט זעקס יאהר צוריק. סיטס ווערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

מאטינעס וועט אין די וויניפעג גע־שפיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דא־נערשטאג און שבת.

אין עמפרעס טהעאַטער.

דאָס עמפרעס טהעאַטער אַנאָנסירט איבעראַל אַז דאָס איז דאָס איינציגע פלאַץ וואוהין אַלע געהען. און דאָס איז גאנץ ריכטיג. דען דאָס איינציגע טהעאַטער וואו מען קען זיך אַמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאַטער וואו אַלע וואָך איז אַ רייכע פראָגראַם פון די בעסטע אַרטיסטען אויף דער וואָדעוויל ביהנע. דאָס עמפרעס טהע־אַטער געווינט אַלע וואָך, אַלע טאָג נייע סימפּאַטייזער און פּאַטראָנייזער, דען מען ווייס איבעראַל אַז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. געהט איין מאָל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פּאַטראָנייזער.

אויף נעקסטע וואָך האט די עמפרעס פאַר אייך אַ זעהר רייכע פראָגראַם. זעהט דעם אַדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערציי־גען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאָל טעגליך.

רייטס פאַר אַדווערטייזמענטס אין „איד"

פאַר איין מאל 50 סענט פער אינטש
פאַר א מאנאט 40 סענט פער אינטש
פאַר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.
קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

The Walker — Canada's Finest Theatre

די איבעראל בעוואוסטע

שיהען ענגליש אָפּעראַ קא.

אין די וועלט בעריהמטע אפעראס
דאנערשטאג און שבת אבענד
„איל טראוואדארע"
פרייטאג אבענד און שבת מאטינע
„דהי טשיימס אף נארמענדי"
20 ספעשיל גרענד אפערא ארקעסטער
אב. $1,50 — 25 ס., מאט. $1 — 25 ס.

די וואך פון 30טען סעפּטעמבער
מיטוואך און שבת מאטינע
די גרעסטע מיוזיקאל אפערא

„שאקאלייד סאלדזשער"

מיוזיק פיי אסקאר שטראוס
מיט דער גאנצער וויהיטני אפערא קא. אונטער'ן לייטונג פון פ. סי וויהיטני א קאמפ. פון 75 בעריהמטע סימפאני ארקעסטער. איבעראשענדע סצענירונג

WINNIPEG THEATRE

היינטיגע וואך ווערט געשפיעלט

„עי וואומענס וועי"

אין דער פיעסא וועלען אנטהייל נעה־מען די פראמינענטע שוישפיעלער און
מר. טהוירסאן האל און
מיס פרענסיס בראנדט
אין די הויפט ראלען.
נעקסטע וואך וועט געשפיעלט ווערען

45 מינעטס
פראם בראדוויי.

טיקעטס איז שוין צו בעקומען. אויך סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

Empress
PORTAGE AVE. EAST
WHERE EVERYBODY GOES
DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 30 סעפטעמב. 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.
א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

דער בעריהמטער אייראפעאישער הערקולעאן
פאול ספאדאני
דער וועלט בעוואוסטער דזשאגלער מיט דער
'שווערסטער וואג

דער הויפט ארטיסט אויף דער וועלט ביהנע
גרייס לעאנארד

דער טאלאנטפאלער אידישער אקטיאר
היימאן ב. אדלער
און קאמפאני אין דעם דראמאטיקאל אקט
„דהי מיזער'ס דרים"

„דהי פיל ענד דהי פיו"
דייל און באילע

א רייניגע קאמ. אין א נייעם קאמישען איינפאל
לעאנארד מארטינעק
און זיינע מיטהעלפער.

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט,
מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס,
בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד".

זונטאג דעם 21טען סעפטעמבער איז אין פעירבערנס האל אבגעהאלטען גע־ווארען א מיטינג פון פעראיין „אידישע יוגענד". עס איז אבגעגעבען געווארען א בעריכט פון דער עקזעקוטיוו קאמי־טע פאר דער ארבייט אין פעראיין פאר די לעצטע 3 מאנאטען. דער מיטינג האט גוט געהייסען די ארבייט פון דער קאמיטע. צו לעצט זיינען פארגעקומען וואהלען פאר די נעקסטע 6 חדשים און פאלגענדע זיינען ערוועהלט: נ. טשער־ניאק, ב. מילער, י. בערנטהאל, ה. גרא־נאווסקי, א. גורעוויטש, דזש. גורעוויטש און א. פינסקי.

ב. מילער, סעקרעטאר.

דיא היברו אימיגריישאָן פראָגרעסיוו סאָסייעטי אָף וויניפעג.

מר. בן צימערמאן, דער פרעזידענט פון דער היברו אימיגריישאן פראגרע־סיוו סאסייעטי אף וויניפעג, בעט אונז מודיע צו זיין פון נאך צוויי פעלע וואו די איבענדערמאהנטע סאסייעטי האט געהאלפען פערהאלטענע אימיגראנ־טען:

פאריגע וואך איז אהער אנגעקומען מר. דובנאוו וועלבער קומט פון רוס־לאנד מיט א פרוי און פיער קינדער. איהם מיט 3 קינדער האט מען ארונ־טער געלאזט, אבער די פרוי מיט איין קינד זיינען פערהאלטען געווארען אויף צוריק געשיקט ווערען, מען האט דער־פון גלייך מודיע געווען מר. צימערמאן׳ען וועלכער האט ניט געשפארט קיין מיה און אויסגעוויר קט ביי די בעאמטע אז מען זאל אויך די פרוי מיט'ן קינד ארונטערלאזען. דאס בעמיהונג איז ניט געוועזען אומזיסט און די פאמיליע איז פיעל דאנקבאר דער סאסייעטי. מר. דובנאוו וואהנט יעצט אין 736 אלפרעד עוו.

א צווייטער פאל איז פארגעקומען מיט מר. דייוויס, וועלכער קומט פון די סטייטס און האט געזאלט צוריקגעשיקט ווערען ווייל ער האט ניט געהאט צו ציינגען די נויטיגע סומע און א דאנק דער סאסייעטי איז ער ניט צוריקגע־שיקט געווארען.

די פאקטען רעדען פאר זיך אליין און דאס איז אייך א פאקט ווי וויכטיג עס איז דאס יעדער איד זאל זיך אנשלי־סען אן אונזער סאסייעטי און מיטהעל־פען אונזערע ברידער וואס קומען קיין קאנאדא.

וויניפעגער אידישער גמילות חסדים פעראיין.

נעגרינדעט דעם 1טען יאנואר 1911, פערמאגט יעצט 85 גוט שטעהענדע מעמבערס וועמענס שעהר, אנפאנגנ־דיג פון $5.00 האט געשטיגען ביז יעצט צו $12.75. דער צוועק איז אויסלייהען יעדען וועה עס נויטיגט זיך פון $10.00 און העכער אויף לייכטע אבצאהלונגען. ביז יעצט האט דער פעראיין אויסגע־ליהען

צו 101 מענשען	צו $ 10.00
צו 21 „	צו $ 20.00
צו 10 „	צו $ 30.00
צו 5 „	צו $ 40.00
ס״ה צו 136 „	$1030.00

עס איז וויכטיג און נויטווענדיג פאר יעדען אידען אין וויניפעג אנצושליסען זיך צו דיזען נאבעלען פעראיין און העלפען אז אויך גרעסערע סומען זאלען קענען אויסגעליהען ווערען. בעלאנ־געגדיג צו דיזען פעראיין שאפט איהר פאר זיך זעלבסט א מעגליכקייט צו קריגען א גמילות חסד אין אלע צייטען ווען איהר האט נויטיג צו אייערע ביז־נעס. איהר קומט און אהן שוועריגקיי־טען העלפט איהר זיך פיעל איהר דארפט. אין דער זעלבער צייט העלפט איהר אייך א צווייטען מיט א גמילות חסד. 136 מענשען זיינען די בעסטע עדות צו ציינגען וויפיעל דיזער פעראיין פערדיענט אז יעדער איד זאל האבען א שעהר אין איהם. איהר קענט אנ־פאנגען מיט $1.00 און אין א יאהר אויסצאהלען אייער שעהר. קומט אין 243 דאפרין עווניו און פערשרייבט זיך פאר מעמבערס אין אייער אייגענער באנק.

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.
גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.
M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

באַרגיינס
וועלכע איהר קענט קויפען פון
זאַלצמאַן און ליפשיץ
872 Main Street
Phone St. John 761.

2 לאטס אין פאַר סט. $14 א פוס

א 10 רום הויז אויף טשערלס סטריט, פול מאדערן, עקסטרא געבילדעט. בלויז $5.200, קעש $1.000
א וויר קליכער סנעפ.

א פול מאדערן 6 רום קאטעדזש אויף רעדוואוד עוועניו, $2.200, קעש $500

ווען איהר ווילט שנעל פערקוי־פען אייער פראפערטי, קומט אריין צו אונז.

פלענער פאר הייזער, סטארס, בלאקס ווערען געמאכט אין אונזער אפיס אונ־טער דער אויפזיכט פון
סיוויל אינזשיניער ה. זאלצמאן.

אגרימענט פאר סייל.
אויב איהר ווילט פערקויפען אייער אגרימענט אויף א הויז, לאט א. ד. גל. דאן ווענדעט זיך צו אונז וואו איהר וועט בעהאנדעלט ווערען ארענטליך.

2 אייקער לאנד אין טראנסקאנא ווערען פערקויפט בילינ אויף לייכטע אויס־צאהלונגען. זיך ווענדען צו

Gelin Bros.
North End Horse Exchange.
Cor. Main & Stella
Phone St. John 1130

ושמחת בחגיך
שמחת תורה איז די צייט צו נעהמען א גוט גלעזיל ווייז, דאן פערגעסט ניט אן אייער אלט בעקאנטען
בען צימערמאן
673 מיין סטריט
וואו איהר קריגט אלערליי שנאפס, כרמל וויין, קאניאק, וויין א. ד. ג.
פהאן מיין 2505 41

פערלאנגט גוטע פלייסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע וויידזשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב
זיך ווענדען צו מר.
ב. שראַגגע
400 פרינצעס סטריט.
פהאן סט. דזשאהן 382
B. SHRAGGE
400 Princess Stree:

טרוקענע האָלץ און קוילען
קענט איהר קויפען בילינ ביי 251)
דזש. ה. מארגענשטערען.
542 סטעלא עוו. פהאן סט. דזש. 523

גענז, קאטשקעס און טשיקענס.
מיר מאכען בעקאנט אלע היגע אי־דען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בע־זארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו"ט, זאל נור טעלעפאנירען גערדי 3379 און אייער אלטער בעקאנטער מר. פליישמאן וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די בילינסטע פרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פוטער, אלעס צו האלסייל פרייז. און ווען עס פערגלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און גע־פליקט, קרינט איהר עס דורך אונז.
סיטי פראדוס קאמפאני
456 פאסיפיק עוו. פהאן גערדי 3379

איך האב ערהאלטען א גרויסען אייסוואהל פון פערשיעדענע
גאָלדענע זיינגערס, קייטען, דיימאָנטענע רינגען.
אזוי אויך א גרויסען אויסוואהל גראמאפאנס און די נייעסטע רע־קארדס פון די וועלט בעריהמטע זינגער, אלעס צו די בילינסטע פרייזען. 1210)
A. KAPLAN
815 Main Street

Fraser, Bender and Co.
צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכ־טע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין ניכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו
י. בענדער
447 Main St. Phone Main 9451

מרס. פ. לעווין, 472 סעלקירק עוו.
ערשטע קלאסע מילינער
גרויסער אויסוואהל אין פרויען העטס, טרימינג, אסטריטש פעדערען א. ז. וו. צופריעדענהייט אין סטייל, ארבייט און פרייז גאראנטירט.
Mrs. P. LEWIN
472 Selkirk avenue.

זעכציג לייט געזוכט
זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולער־נען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לא־קיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר באר־בערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

אונזער נייער בראַנטש
פון 571 סעלקירק עוועניו
האָט געמופט אין
552 סעלקירק עוועניו.
דארט וועט איהר קריגען אלערליי צייטונגען, זשורנאלען, ספרים, טליתים, מחזורים א. ד. ג.
פיפעלס בוק סטאר
824 מיין סט. פהאן סט. דזש. 143

אין „איד", 796 מיין סטריט, ווערט געמאכט אלערליי פרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

צו אַלע פעראיינען

מיר בעטען אלע פעראיי־נען, סאסייעטיס, קאנ־גרעגיישאנס א. ד. גל. אונז אריינשיקען זייערע בעריכטען ניט שפעטער ווי יעדען דינסטאג פריה און אויך ניט אבלעגען פון איין מיטינג אויף'ן צווייטען, נור פון יעדען מיטינג בעזאנדערע בע־ריכטען, קורץ און אויף איין זייט פאפיער גע־שריבען.

פאר קהל'שע אַנאָנסען רעכנען מיר 25 און 30 סענט אַ אינטש